

VIENYBĖ

Eina nuo 1886 metų

74 M. 3 N.

BROOKLYN, N. Y.

1960 M. SAUSIO (JANUARY) 15 D.

TEL. APPLGATE 7-7257

KAINA 15 C.

DABAR

JUOZAS TYSLIAVA

Meška dar girioje, bet jau kallis deramas, sako lietuvių patarlė.

Panašiai yra ir su tais į mėnulį įsispoksojusiais mokslininkais. Vienas raketinių išmislių inžinierius Maskvoje sako, kad amerikiečiai nori užbėgti sovietams už akių - nusileisti į mėnulį ir ten išitaisyti mėtykles atominėms bei vandenilinėms bomboms mėtyti.

Maždaug, kaip anais gerais laikais, kai mes, ganydami gyvulius, darydavome: "įsuk, įsuk ir paleisk"...

Dabar, jeigu jūs gudrūs ir mokytai, anot Binkio, tai pasakykite su kuo amerikiečiai kariaus tame ledu pakaustytame mėnulyje?

- Su sovietais, nelaukę jūsų atsakymo, atrėž Maskvos mandrapiškiai, visada ir visur iš anksto pasiruošę atsakyti į visus klausimus.

Zodžiu, užsikerėplinę ant mėnulio anksčiau negu sovietai, amerikiečiai mėtys atominės ir vandenilinės bombas, kurių viena būtinai turės nukristi į Kremliaus kiemą...

Neveltui rusų patarlė sako, kad "u stracha glaza velyki", arba baimė turi dideles akis.

Kai iš Vokietijos į Kanadą kėlėsi pirmieji mūsų tremtiniai - 24 moterys ir 79 vyrai, tai jie paskelbė tokį pasižadėjimą:

1. Atsiminti visur ir visada, kad esame lietuviai. Išsaugoti savo gimtąją kalbą ir papročius ir juos perduoti ateinančioms kartoms.

2. Šelpiti visame pasaulyje brolius ir seses lietuvius, patekusius į sunkią materialinę būklę.

3. Skirti visas jėgas kovai dėl Lietuvos laisvės atgavimo ir, reikalingai esant, aukoti savo gyvybę.

Šį pasižadėjimą, paskelbtą 1947 m. lapkričio 16 d. Vokietijoje ėjusioje Tėviškės Garsė, pasirašė: J. Juškaitis, V. Pilkauskas ir B. Grabauskaitė.

Ar dabar, po "velnio tuzino" metų, šių pasižadėjimo žodžių laikomasi?

Į šį klausimą galėtų atsakyti keturios mūsų organizacijos: Vlikas, Bendruomenė, Balfas ir Alta (Amerikos Lietuvių Taryba).

Olienė pasitraukė iš Tautinės Sąjungos, ir apie tai mums buvo pranešta jau pereitą savaitę.

Nebuvo lengva Olienėi trauktis iš Tautinės Sąjungos narių tarpo. Ir jeigu ji vis dėlto tam žygiui ryžosi, tai, matyt, būta rimtų priežasčių. Olienė, kuri visą gyvenimą darbavosi Respublikonų partijos eilėse, be reikalo nebėgs iš organizacijos. Ypač iš Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos, kurią jos vyras organizavo ir stelgė...

Priežastys, kurios Olienę privertė pasitraukti iš Tautinės Sąjungos, iš dalies buvo suminėtos mūsų Chicago redaktoriaus pasikalbėjime su dr. B. Dirmeikiu ir šių žodžių autoriaus straipsnyje - užpereitame Vienybės numeryje.

Zinia apie Olienės laišką tautininkams, apie jos protestą ir pageidavimą nelaikyti ją Tautinės Sąjungos nare, kaip jau sakytą, mums buvo žinoma dar pereitą savaitę. Chi-

JONAS BUDRYS, Lietuvos Generalinis Konsulas su žmona Regina savo bute. Šį seštadienį, sausio 16, 7 v. v. Carnegie Endowment salėje, 345 E. 46th St., New Yorke, įvyksta Jono Budrio 70 metų amžiaus sukakties minėjimas ir pagerbimas. Lietuvos Gen. Konsulo New Yorke pareigose Budrys yra nuo 1936 m. Anksčiau jis buvo Lietuvos Gen. Konsulas Karaliaučiuje. Be to, pirmasis Klaipėdos krašto gubernatorius. Bet didžiausi Budrio nuopelnai Lietuvai buvo Klaipėdos sukilime. (Plačiau - ketvirtame puslapyje: "Klaipėdos sukilimo didvyris." J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Tarptautiniai užkulisiai

UŽ VATIKANO MŪRŲ

Italai, klerikai ir laicistai; į Vatikaną žiūri kaip į savo tautinę instituciją. Už tat po popiežiaus Jono XXIII išrinkimo jie lengviau atsiduso, nes tikėjosi, kad naujasis popiežius nebus tokioje didelėje vokiečių įtakoje kaip miręs Pijus XII. "Popiežiaus Pijaus XII politinė ir moralinė asmenybė susiformavo Vokietijoje, - rašė italų laikraštis ESPRESSO - nepaslaptis, kad vokiečių kalba buvo virtusi jo artimiausios aplinkos kalba,

jai. Muenchene jis artimai susidraugavo su vokiečių jėzuitu Robertu Leiberu, kuris jį mokė vokiečių kalbos. (Muenchene jis susitiko ir su Lietuvos politikais, jieškančiais Vatikaną simpatijų mūsų atgimstančiai valstybei.) 1930 metais Pacelli tapęs Vatikaną valstybės sekretorium Leiberį pasikvietė į Romą, kur jis buvo paskirtas jėzuitų universiteto profesorium, o 1939 m., Pacelli išrinkus popiežium, Leiberis buvo pa-

kiečių įtaka tikrai buvo didelė.

Visa tai labai nepatiko visų pasaulėžiūrų italams. Po karo antiklerikalinėje Italijos spaudoje net pasirodė reikalavimų baigti "vokiečių viešpatavimą Romoje"... Popiežius Jonas XXIII iš pradžių nuramino italų tautinius jausmus savo artimiausiais patarėjais pasirinkdamas italus. Vokietijos aukštasis kleras buvo nusiminęs, nes naujasis popiežius

TAUTINĖ KOVA DĖL ĮTAKOS POPIEŽIUI. AR JONAS XXIII PASEKS PIJAUS XII PĖDOMIS, KURIS BUVO ATSIDAVĘS JEZUITŲ ĮTAKAI?

tai buvo jo, taip sakant, dvaro kalba. Toje kalboje jis tarėsi su savo patikėtiniais, toje kalboje jis atlikdavo išpažintį."

Iš tikro, Pijus XII - Eugenio Pacelli - savo diplomatinę karjerą pradėjo kaip Vatikaną nuncijus Bavari-

cagos ir Clevelando tautininkams apie tai taip pat buvo žinoma. Tik Dirvai, jų organui Clevelande, atrodo, niekas apie tai nepranešė...

O gal Dirvos redaktoriaus galvoje dar nesubrendo naujos karikatūros idėja?...

skirtas jo asmeniniu sekretorium ir tokio būdu svarbiausiu jo patarėju.

Leiberio įtakoje į artimiausią popiežiaus aplinką pateko dar jėzuitai Leopold Hentrich ir Joseph Grisar bei senojo testamento žinovas Augustin Bea, paskirtas popiežiaus nuodėmklausiu. Popiežiaus namų apyvakė rūpinosi irgi vokiečių vienuolė Pasqualina Lehnert. Pagaliau ir Vatikaną socialinę politiką formavo ne kas kitas kaip vokiečių jėzuitas Gundlach. Turint galvoje kad Pijus XII nelabai skaitydavosi su kardinolų nuomone, reikia sutikti, kad vo-

atrodė esąs daugiau draugiškas prancūzams (jis buvo nuncium Paryžiuje), o be to vokiečiams pasirodė įtartinas jo palinkimas į koegzistenciją. Tai pajutęs, popiežius padarė keletą malonių gestų Vokietijos aukštajai dvasiškijai. Jis pasiūlė kardinolui skrybėlę tėvui Leiberiui, tačiau tas atsiskakė, aiškindamasis noris ir toliau pasilikti be titulo vienuoliu. Po to popiežius kardinolui paskyrė tėvą Augustiną Bea, pasilikdamas jį savo kurijoje Romoje. Iš viso vokiečių kardinolų skaičius pakilo iš 2 iki 4!

Antras popiežiaus žygis, kuris tu-

(Nukelta į 8 psl.)

KALIFORNIJOS LIETUVIAI

Tradicinio "Rožių parado", naujų metų dieną, proga Pasadenoje, kuri, sakoma, stebėjo apie vienas milijonas žmonių, surengtame bankiete Lietuvos garbės konsulas dr. J. Bielskis turėjo progos asmeniškai susitikti ir išsikalbėti su parado Grand Marshal - Amerikos vice prezidentu R. Nixonu. Viceprezidentas R. Nixonas Lietuvos konsulą užtikrino, kad jis Lietuvos padėtį labai gerai žino ir jos bylos niekada neapleis, kur tik bus įmanoma - ją užtars. Pasikalbėjimas buvo labai nuoširdus ir šiltas užuojauta lietuvių tautai.

Ta pačia proga konsulas dr. J. Bielskis matėsi ir turėjo ilgesnį ir nuoširdų pasikalbėjimą su Amerikos vyriausiuoju teisėju Warren, anksčiau buvusiu Kalifornijos gubernatorium.

Nauja BALFo sk. valdyba

BALFo Los Angeles skyriaus metiniame susirinkime, įvykusiame šiomis dienomis Sv. Kazimiero parapijos Žemutinėje salėje, išrinkta nauja skyriaus valdyba, tokios sudėties: Aleks. Dabšys (buvęs ir likęs pirmininku), Ign. Medziukas, ponis Raulinaitienė (dr. P. V. Raulinaičio žmona), Vl. Pažiūra, Vincas Kazlas. Kandidatai, kurie taip pat pakviesti į valdybą: ponios Mikuckienė ir Sakienė ir Juozas Mitkus bei Antanas Razutis.

Į revizijos komisiją išrinkti: ponis Gilaudienė (rašytojo Jurgio Gilaudos žmona), Vl. Bakūnas ir J. Truškauskas.

Praėjusiais, 1959 m., skyrius yra surinkęs apie 1200, - dolerių aukų, iš kurių 900 pasiuntė BALFo centrui.

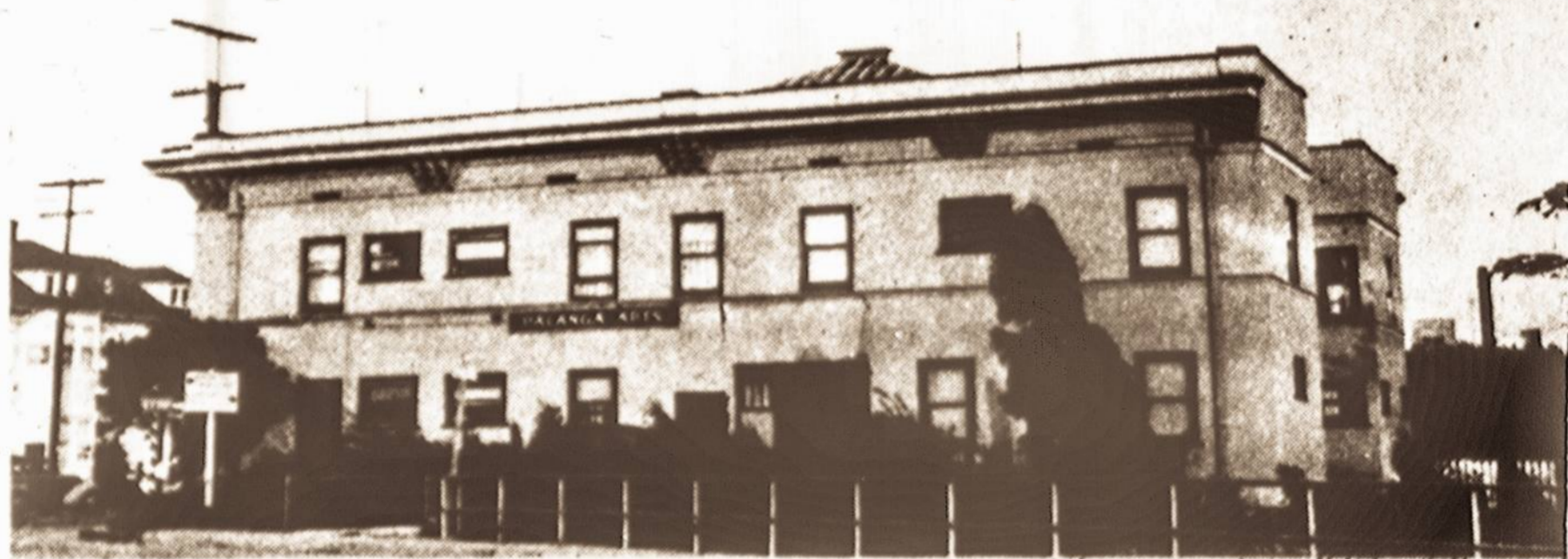
Susirinkime dalyvavo - Los Angeles, trumpoms atostogoms atvykęs (teisingiau - grįžęs) BALFo centro reikalų vedėjas kimo buvo paprašytas padaryti pranešimą apie BALFo veiklą iš viso. Kun. L. Jankus tokį pranešimą ir padarė, gana vaizdžiai nupiešdamas BALFo labai sudėtingą veiklą, aukų rinkimą, jų dalinimą, dabarties rūpesčius ir ateities užsimojimus. Kun. L. Jankaus vaizdus pranešimas susirinkusiems dar daugiau paryškino kokius didelius darbus atlieka BALF-as šalpos srityje, kurie visomis išgalėmis turėtų būti remiami (aukoms) ne vien tu, kurie tiesiogiai skaitosi BALFo nariais, bet visų lietuvių be išimties.

Naujųjų Metų sutikimai

Naujuosius Metus Los Angeles lietuviai gana šauniai sutiko net keturiuose parengi-

LIETUVIŠKA EGLUTĖ LOS ANGELES, CAL.

Palikę Palangą prie Baltijos, "Palangą" radome prie Pacifiko. Tokią, kaip nuotraukoje matote. Gaila - nesimato tik Pacifiko vandenyno, kuris, čia pat, vos keli šimtai pėdų už "Palangos."

Ši "Palanga" - tai Bronės Starkienės ir sūnaus Miltono Starkaus namai, pagal tipą čia vadinami Apt. House, - apima daug butų, kurie išnuomuojami pastoviam ar laikinam gyvenimui.

Abu Starkai yra plačiai žinomi vietos lietuvių visuomenėje ir toli už jos ribų. Abu aktyviai dalyvauja lietuvių organizaciniame gyvenime, o Miltonas dar ir žurnalistikoje: jis yra Lietuvių Dienų žurnalas anglų kalbos vyr. redaktorius, yra išvertęs anglų kalbon visą eilę lietuviškų leidinių ("Kryžiai", "Bučkis tamsoje" ir kt.) o be to dar vis palaiko gyvą ryšį su vienu ar kitu lietuvišku laikraščiu, Vienybę įskaitytinai. Tai vis darbai, kurie Miltono atliekami liuoslaikui, nes šiaip jis turi pakankamai darbo savo atsakingose pareigose, kaip Kalifornijos valstybės viešųjų darbų apygardos informacijų valdininkas.

Šią Palangą, kurios kūrė, namus 1947 m. krikštijant, buvo Metropolitan operos solistė Paulina Stoska, lankė ir joje viešėjo tebelanko ir tebevieši daug žymių lietuviškosios visuomenės žmonių. Ir naujai atėivių bangai užpylus Pacifiko krantus - "Palangos" durys ir jiems visada buvo plačiai atiduros į svečius ir labai vaibingus Starkų namus.

Tokia yra "Palanga" prie Pacifiko.

muose, kuriuos rengė: Sv. Kazimiero parapijos choras - parapijos salėje, Tautinių Namų Fondo valdyba - Metro Building salėje, Hollywoode; tuose pačiuose namuose, tik kitoje salėje - Amerikos Lietuvių Piliiečių klubas ir gana didelė šeimyniška grupė - ukrainiečių salėje. Publikos buvo visur pilna, nuotalka visų gera.

Kai kas dabar priekaištuoja Lietuvių Bendruomenės valdybai, kuri anksčiau nutarusi naujų metų sutikimo parengimą daryti, nuo jo atsiskakė tik dėlto, kad anksčiau už juos tokį parengimą buvo skelbusi Tautinių Namų Fondo valdyba.

"Tokia tauta negali žūti..."

pareiškė Los Angeles miesto mēras Noris Paulson, tas pats kuris nedviprasmiškai N. Chrusčioviui (pastarajam lankantis šiame mieste) į akis pasakė, kad "jūs mūsų nepalaidosite..."

Nuotraukoje matoma Kalėdų eglutė, papuošta lietuviškų motyvų šiaudiniais ornamentais, buvo išstatyta Los Angeles miesto meno galerijos patalpose, šale kitų, virš 30 tautų, eglučių - Kalėdų sezono metu, miesto valdybos suruoštame "Daugelio Tautų Kalėdų Eglučių" parodoje.

Atidarymo iškilmėse miesto mēras Noris Paulson, apėjęs visas eglutes, dar kartą grįžęs prie lietuvių eglutės, ją labai teigiamai įvertinęs, tarp kita ko pasakė: "tokia tauta, kuri čia Amerikoje turi tiek žmonių ir idėjų, kad paruošti tokią pulkią eglutę - žūti negali. Mes, amerikiečiai, niekam neturime žmonių ten, kur nėra biznio..."

Lietuviškosios eglutės patalpos buvo išpuošta rankdarbiais ir lietuvišku gintaru.

Eglutės įrengimu rūpinosi Lietuvių Bendruomenė. Nuotraukoje - prie eglutės ponis Zalkienė ir p-lė Lembergaitė, gausiai publikai davusius paaiškinimus anglų kalba.

Tiesiog iš Lenkijos IMPORTUOTOS skaniausios sriubos

FIRMOS "CRACOVIA"

- * GRYBINE 29 centai už * RUKŠTYNIŲ
- * BARŠČIŲ 6 pakelius * ŽIRNINĖ.
- * DARŽOVINĖ

Reikalaukite importuotų sriubų iš Lenkijos pas savo krautuvninkus. Per vietinį distributorių rašykite:

ORSUM CO., Inc., NEW YORK 7, N. Y.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokiečiai)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

Al's T. V. Service

ALBERT J. MISIŪNAS, Savininkas

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS IR HI - FI

Darbas Garantuotas Priimama iki 10 v. v.

101-23 112th STREET RICHMOND HILL 19, N. Y.

Telefonas: VIRginia 6-6895

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA JOKUBAITIS
ir JURGIS JOKUBAITIS

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVERgreen 7-2089

RAY's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Įvairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIRginia 3-3544

SIUNTINIAI SIUNČIAMSI Į SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINA, LIETUVĄ, BALTGUDIJĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITAS RESPUBLIKAS

Pasinaudok patikimu kruopščiu ir greitu mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., Inc.

135 WEST 14th STREET NEW YORK 11, N. Y.

Atdara kasdien nuo 9 - 6; Sekmadieniais nuo 9 - 4.

MŪSŲ SKYR'AI

141 Second Avenue NEW YORK CITY Tel. GRamercy 5-7430	39 Raymond Plaza W. NEWARK, N. J. Tel. M7cket 2-2877	132 Franklin Ave. HARTFORD, CONN. Tel. CHapel 6-4724	900 Literary Rd. CLEVELAND 13, OHIO Tel. Tower 1-1461
332 Fillmore Ave. BUFFALO 6, N. Y. Tel. MOhawk 2-2722	308 W. Fourth Street BOSTON 27, MASS. Tel. ANDrew 8-5040	11339 Jos Campau DETROIT 12, MICH. Tel. TOWnsend 9-3980	632 W. Girard Ave. PHILADELPHIA, 23, PA. Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė patarnavimo firma yra patarnavusi tūkstančiams klientų, visus geriausiai patenkindama. Mūsų firma 100% garantuoja siuntinių pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 valandų ir adresuota pasiėmta per 6 - 7 savaites (oro paštu laike 7 - 12 dienų). Mūsų raštinėse yra didelis pasirinkimas patarnavimo rūšies produktų. Prašykite mūsų nemokamo katalogo su visomis informacijomis apie muitą ir persiuntimą.

Lietuviškoje Chicagoje

Kantata rengėjams

NEĮVYKUSIO KONCERTO ISTORIJA: VISI TURĖJO GERIAUSIUS NORUS, BET DĖL TO KONCERTAS IR NEĮVYKO

Viena žinoma Lietuvos jaunimo organizacija, iš kurios eilių išėjo tiek daug garsių veikėjų, š. m. Darbo dienos savaitgalyje iškilmingai mini savo 50 metų jubiliejų. Užbaigai norėta suruošti lietuviškos muzikos simfoninį koncertą, kuriam vadovauti buvo pakviestas mūsų žymus JAV rytinėje dalyje gyvenęs dirigentas, kurio straipsnis savo laiku Vienybėje ir davė viso koncerto idėją. Jis tačiau sutikęs diriguoti ta sąlyga, kad lietuviškai muzikai būtų skirta tik pusė koncerto. Mat, jo pažiūra, iš turimų mūsų kūrinių išpildingo koncerto nepadarysi. Naujų kūrinių prašyta iš vieno taip pat Rytuose gyvenančio labai "modernaus" kompozitoriaus. Pirmasis atsisakė ką nors duoti ir savo laiške dirigentui, kurio nuorašą persiuntė organizacijos valdybai, padarė karčių priekalštų dėl nesirūpinimo lietuviška muzika. Antrasis kompozitorius sutiko duoti savo kūrinių tik ta sąlyga, jei jam pačiam būtų leista juos diriguoti - savo gyvenimo saulėleidyje nutaręs pasipuošti ir dirigento karūna.... Po to žymusis dirigentas numojo ranka į visą koncertą, o jo rengėjai atsisakė nuo viso sumanymo, motyvuodami, kad... per Darbo dienos savaitgalį gali nepasisekti sutraukti pilnos Chicago Orchestra Hall klausytojų.

Chicagoje dėl to kalbama, kad sunku nuginčyti visų aukščiau minėtų asmenų pažiūrų teisingumą ir visa istorija esanti tikra kantata rengėjų, kurie vis iš naujo svajoja patiekti vien lietuviškos muzikos koncertų ir tam nesigaili triūso, garbei.

Sakoma, kad po to kai finikičiai išrado pinigus, daugelis problemų pasidarė žymiai lengviau išsprendžiamos. Esama įtarimo, kad su pinigų pagalba galima būtų lengviau išspręsti ir lietuviškos muzikos koncertų problemų. Deja, surinkty iš klausytojų pinigų paprastai užtenka tik apmokėti svetimtaučiams muzikantams. Kompozitoriai ir net dirigentas turėtų pasitenkinti daugiau garbe, tačiau garbės nepadalinsi į vienetus, proporcingai neišskirstysi... ir iš jos negyvensi.

Šia proga tenka pasidžiaugti ta naujiena, kad čikagiečiai lietuviai gydytojai perėmė sekmadienį iš savo nuosavo kultūros fondo perleido 1,000 dolerių V. K. Banaičio "Juratės ir Kęstyčio" operos fondui, tuo būdu žymiai priartindami tą dieną, kada tą operą apsvies scenos švieta.

Naujieniečių sielvartas dėl savo kalendoriaus

Kalbant apie lietuvišką meną... Vienas "naujienietis" kreipėsi į Vienybę su tokiu sielvartu. Jis perskaitęs savo laikraštyje, kad Lietuvos vokiečiai Vokietijoje išleidę kalendorių - Jahrbuch'ą, kurį papuošę net 37 gražiais Lietuvos vaizdais. Bet ne iš pavydo jam skauda širdį, jo sielvartas to fakto akivaizdoje padidėjęs tik todėl, kad lietuviškos Chicago Naujienos savo kalendorių papuošė ne kokiais lietuviškais vaizdais, bet... Italijos. Matai ten Alpių kalnus, Pizos pakrypusį bokštą ir kitas senienas,

VERNA OLIENE, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos steigėjo Antano A. Olio našlė, pasitraukusi iš šios organizacijos ir pareikšusi savo protestą bei motyvus dėl to. Kaip jau Vienybėje buvo rašyta, šiuo metu Tautinėje Sąjungoje įtvirtavosi dviasia, kuri ne tik seniesiems, bet ir naujesiems Amerikos Lietuviams, tautinės minties puoselėtojams yra svetima ir nepriimtina.

tik vien spalio mėnesio lapas papuoštas, matyt, Italijos senienų pritrūkus, visai nesezoniniu Br. Murino vasarnamių vaizdais. Nusiminę ne bažnytiniai naujieniečiai linguoja galvomis: nieko nepadarysi, matyt visi keliai vistiek veda... į Romą.

Draugo skaitytojai laukia kunigo J. Prunskio pasisakymo svarbiu Chrusčiovienės tautybės klausimu

Prisiminus čikagiečius laikraščius... Per visą Vakarų pasaulį siaučiančiai antisemitizmo bangai lietuvišką įnašą davė marijonų vienuolių leidžiamas DRAUGAS. Š. m. sausio 5 d. numeryje jis rado reikalo paskelbti kažkokio K. Lnt rašinį apie žydus Sovietų Sąjungoje, kuriame yra tokie sakiniai:

"Antroji žmona, su kuria jis (Chrusčiovas) trunkės po šį kraštą, yra žydė. Tai prisipažino pats Chrusčiovas... Chrusčiovas, būdamas Amerikoje, daugiausia lankė milionierius, kurie yra žydų tautybės ir kilimo... Chrusčiovas bus tol Sovietų Sąjungos diktatorius, kol jis

eina su žydais. Tapęs antisemitu, turės tokį pat galą, kaip ir jo dvynukai broliai - Stalinas ir... Hitleris..."

Draugo skaitytojus daugiausiai sujaudino teigimas, kad Chrusčiovienė yra žydė, nes iš fotografijų ji jiems atrodė esanti tipinga rusiška boba. Už tat jie dabar nekantriai laukia didžiausio Chrusčiovienės žinovo lietuvių tarpe redaktorius kunigo J. Prunskio svaraus žodžio tuo likimniais svarbiu reikalu... Būtų tikrai juokinga, jei nereiktų rausti iš gėdos.

Dirvos užmokestis Ralalai

Sykį stabtelėjus prie laikraščių... klevelandiške DIRVA paskelbė neva vieno skaitytojo laišką, kuriame reikiama nepasitenkinimas B. Rallos straipsnių ilgumu. Čikagiečiai iš to daro išvadą, kad santykiams pabjurus, tai buvo atlyginimas Ralalai už visa triūšę. Ta proga girdimos tokios citatos kaip šekspyriška: Mauras savo padarė, jis gali pasitraukti, arba senovės lotynų: Sic transit gloria mundi!

B. Lungio nuotrauka

DAINAVOS ANSAMBLIS ruošiasi "Vestuvių" premjerai, kuri įvyks Chicagoje sausio 24 dieną. Nuotraukoje ansamblio nariai vienos repeticijos metu.

UNIVERSAL SAVINGS

DABAR MOKA
UŽ APDRAUSTUS
SHARE ACCOUNTS

4 1/4%

DIVIDENDO
ŠĖRŲ SĄSKAITOS
INVESTMENTUS

Užėikite šiandien arba telefonuokite tuojau, kad galėtumėte gauti didesnę nuosimtį už savo santaupas.

UNIVERSAL SAVINGS & Loan Association

1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO, ILLINOIS
TELEFONAS: HAYMARKET 1-2028

VISOS TAUPYTOJŲ SĄSKAITOS APDRAUSTOS IKI \$10,000.00

VIENYBĖ, 1960 m. sausio 15 d.

Valentinos Kojelienės Koncertas New Yorke SAUSIO 24 D.

Town Hall,

113 WEST 43 STREET, NEW YORK CITY
SEKMADIENI, 5:30 VAL. PO PIETŲ

PROGRAMOJE: Banaičio, Kačanausko, Verdi, Debussy, Strauss, Wolf, Gluck, Handel ir kitų kompozitorių dainos bei arijos.

AKOMPANUOJA PAUL ULANOWSKY

Bilietai: Ložės \$3.00, orkestra - \$2.50 ir \$1.75, balkone - \$1.75 ir \$1.15, įskaitant taksus.

Gaunami Steinway Box Office, 111 W. 57th St. ir Town Hall, 113 W. 43rd St., New Yorke.

Columbia Artists Management, Inc.

VALENTINA KOJELIENE, sopranas

VIENYBĖ

Lithuanian Weekly Established in 1886

Juozas Tysliava, Editor and Publisher
192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.
Telephone: APplegate 7-7257

Vytautas Meškauskas, Associate Editor
2625 S. Harvey, Berwyn, Illinois

Entered as Second Class Matter October 23, 1907
at the Post Office of Brooklyn, New York
Subscription rate: \$7.00 for one year.
Advertising rates on application

Klaipėdos sukilimo didvyris

Šį šeštadienį New Yorko lietuvių atstovai renkasi (Carnegie Endowment salėje) minėti Lietuvos Generalinio Konsulo Jono Budrio 70 metų sukaktį. Ta pačia proga minėjimo dalyviai pareiškė savo nuoširdžią pagarbą ir padėką šiam didziai nusipelnusiam Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos vyrui.

Jonas Budrys, kuris daugiau kaip trečdaliį savo amžiaus praleido Amerikos lietuvių tarpe, pirmaisiais Lietuvos valstybės nepriklausomybės metais suvaidino ypatingą vaidmenį. Jis vadovavo Klaipėdos sukilimui, kurio pasekoje tas kraštas, po 700 metų vokiečių okupacijos, pagaliau buvo grąžintas motinai Lietuvai.

Kai Jonas Budrys minėjo savo auksinį amžiaus jubiliejų, šiame pačiame laikraštyje buvo atžymėta:

"Kunigaikščių valdoma ir vadovaujama Lietuva niekad nepajėgė atsiimti Klaipėdos krašto, bet Jono Budrio vadovaujami sukilėliai įvykdė tai, kas amžiais lietuvių buvo svajota..."

Budrys, to meto Lietuvos vyriausybės ir visos tautos remiamas, atliko tokį žygį, kurio šiandien net okupantas nedrįsta paneigti. Visą likusį Mažosios Lietuvos kraštą į pietus nuo Nemuno kolonizavęs rusais, okupantas Klaipėdos kraštą tebelaiiko integraline sovietinės Lietuvos respublikos dalimi...

Kiek tai liečia Klaipėdos sukilimą, Lietuvos istorija tebelaukia paskutinio žodžio, ir jis priklauso Jonui Budriui. Bet, iki tas svarus, galutinis ir autentiškas žodis bus ištartas, mes, Lietuvos istorijos studentai, galime pasakyti savo nuomonę:

Tiesa, kad Klaipėdos sukilėliu dauguma, įskaitant ir patį jų vadą, buvo iš Didžiosios Lietuvos. Bet taip pat yra šventa tiesa, kad Klaipėdos krašto gyventojai, nepasiduodami vokiško gaivalo spaudimui, sulaukė 1923 metų sukilimo... Lietuviškumo — kalbos ir papročių — išlaikymas Klaipėdos krašte, tai ir buvo tas sukilimas, kuris laukė ir sulaukė savo vado iš Didžiosios Lietuvos. Fraeis dešimtmečiai ir šimtmečiai, bet kiekvieną kartą, kai tik lietuvis užmes savo žvilgsnį į Vakarus, į jūrą, jo akyse, kaip kalnas stovės Klaipėdos sukilimo didvyrio figura.

Be nuopelnų Lietuvos valstybės tarnyboje (pirmasis Klaipėdos krašto gubernatorius, Gen. Konsulas Karaliaučiuje ir New Yorke) Jonui Budriui taip pat nėra svetimas plunksnos darbas. Iš po šio pareigingo valstybininko plunksnos yra išėjęs ne vienas publicistinis ir net feljetoninio pobūdžio rašinys, ne kartą papuošęs Vienybės ir kitų laikraščių skiltis. Tai ir yra džiuginantis faktas, nes Budrio atsiminimai, ypač apie Klaipėdos sukilimą, kuriuos jis dabar rašo, kaip tik ir bus tas svarus žodis naujai atgimusios Lietuvos istorijoje.

Alda foto

LIETUVOS PASIUNTINYS WASHINGTONĖ JUOZAS KAJECKAS su ponia, švenčių proga buvo nuėję apžiūrėti Lietuvos kalėdinės eglutės Baltųjų Rūmų aikštėje. Tolumoj matyti Baltieji Rūmai.

Vargstam, skurstam, bet dainuojam

(LAIŠKAS IŠ OKUPOUOTOS LIETUVOS)

Prieš keletą dienų gautas iš Lietuvos laiškas, kuriame, tarp kita ko, rašoma:

Dabar mes tarpusavį solidarūs, draugiški, nuoširdūs, kantrūs ir net buvusios skirtingos pažiūros mūsų santykių nuoširdumo nenuniaukia. Bet už tai su kiekvienu nepažįstamu, ypač su atėjūnais, lietuvis kalbasi rezervuotai, atsargiai, šalta, nepasitikėdamas. Nuolatinis lietuvių persekiojimas versta verčia būti mus draugais, bičiuliais, tarpusavy sugyventi, būti nuoširdžiais. Nuolatinis komunistų agentų šnipinėjimas verčia kiekvieną padorų lietuvių atsargiai elgtis su kiekvienu nepažįstamu. Daug turime atėjūnų, kurių organiniai nepakenčiamie iš vienos pusės dėl to, kad jie mums laisvę atėmė, o iš kitos pusės — kad jie čia šnipinėja lietuvius kiekviename judesyje, jieško savo talkininkų lietuviuose.

Nuolatinis vargas, rūpestis su nedavalgymu, nepaliaujamas tautinis persekiojimas, žodžiu, juodosios gyvenimo pusės, kurių tiek apstu mus kažkaip daro paniūrusiais, suvargusiais ir anksti senstam ir silpstan.

Tas jautrumas pereina tiesiog į sentimentalumą. Mus jaudina kiekvienas okupanto mažmožis bei judesys. Tačiau ilgesio, liūdesio, nostalgijos, o kartais bejėgiško rankų paleidimo nuotaika ima vyrauti didžiulioje. Turbūt nesunku suvokti, kad tą nuotaiką kelia nuolatiniai persekiojimai, bauginimai, areštai, kalėjimai, trėrimai. Bet, bendrai imant, eikime skersai ir išilgai per visą Lietuvos kraštą ir visgi niekur nepajusime resignacijos, atsidavimo likimo valiai. Priešingai, karštai plaka lietuviškos širdys dėl Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomybės.

Nors vargstam, skurstam, bet dainuojam. Daina mus guodžia ramina, jos aidai mus žavi ir palaiko

Mums rašo -

Idomių raštinių duodate savo savaitraštyje. Bet svajonėms irgi nesigailite vietos. Turiu mintyje tarpplanetines keliones ir dviejų žemaičių nuotykius Britų Hondure.

Isteigti atsarginę Lietuvą Britų Hondure gal ir būtų galima, nes tai yra žemės paviršiaus reikalas. Bet kaip surinkti tuos milijonus dolerių?

Kai dėl tarpplanetinių kelionių, tai, man rodo, mokslininkų svajonės. Tai beprasmis energijos eikvojimas. Visa tai, verčiau, panaudojus mūsų planetos gyventojų gerbuviui kelti.

Gerai atsimenu 1912 metus, kai Emil*Flamarian paskelbė sumanymą apie žemės rutulio pergręžimą. Tas rašinys manė taip paveikė, kad aš jį išverčiau ir ištaisai išspausdinau Tėvynėje. Bet šiandien, po 47 metų, apie tą fantastišką sumanymą niekas nekalba...

Z. JANKAUSKAS

Philadelphia, Pa.

Sįsdamas 10 dolerių vertės čekį prenumeratos sąskaitai, noriu pastebėti, kad Vienybė labai idomus laikraštis, ypač savo naujoje išvaizdoje — platesnėm skiltim.

POVILAS JASIUKONIS

New Haven, Conn.

Ant. Gulbinskio (Chicago, Ill.) nuotrauka

L. VANAGAITIENĖ ir DR. J. ADOMAVIČIUS, Tėviskėlės ansamblio krikšto tėvai. Dr. J. Adomavičius, populiarus publicistas, pasakė gražią kalbą, ragindamas mokytojus, tėvus išauginti pilnutinį žmogų — gėlę, kuri puoštų Amerikos kontinentą. Po šios kalbos Brighton Parko parapijos klebonas prelatas Mozeris pareiškė: "Jūs čia mums nonsensų nesakykit. Vaikus ko reikės išmokyti seselės, o dabar visi turėkit good time."

VIENYBĖ, 1960 m. sausio 15 d.

VIENIŠO IDEALISTO GALAS

Pereitam VIENYBĖS numeryje paminėjome kaip Hitleris savo politiniams tikslams išnaudojo 1933 m. vasario 27 d. Reichstago gaisrą. Tas faktas išsiskyrė pažiūra, kad naciai patys padegė Reichstaga. Olandų komunistas van der Lubbe buvęs tik įrankis jų rankose. Patys naciai, kaip žinia, šoko įrodinėti, kad tas pats van der Lubbe buvo kompartijos įrankis, nors puikiai žinojo, jog van der Lubbe kompartijai nepriklausė, o buvo vienišas idealistas. Vokiečių emigrantai pasitelkę labai didelį būrį Vakarų intelektualų, nesigalėjo trūsti, kad įrodžius savo pažiūros tikrumą. Tik vienas garsusis britų rašytojas B. G. Shaw kilusiam įkarštyje išlaikė šaltą galvoją. Jei jūs norite padėti van der Lubbe — pareiškite Shaw įvairių demokratinių sąjūdžių organizatoriams — neverskite jo įrankiu, su kurio norite mušti pačius nacių! Iš tikro vėliau emigrantai, norėdami įrodyti Hitlerio kaltę, nuėjo taip toli, kad išsigalvojo, jog van der Lubbe buvo homoseksualistas, turėjęs intymių santykių su kai kuriais išsigimusiiais nacių vadais, ir pan. Po karo net pačioje Vokietijoje buvo manoma, kad Reichstago gaisras buvo nacių darbas iki pereinamųjų pabaigoje Hamburgo savaitraštis Der Spiegel nesugrėvė visą virtinę legendų ir prielaidų, kuriomis buvo remiama ta pažiūra. Ta proga tenka stebėtis, kaip net daugelis istorikų nerūpestingai pasikliauna visokiais gandai. Juk visos bylos, liudininkų parodymai ir net dauguma liudininkų išliko iki mūsų dienų! Bet, žinoma, lengviau verstis svetimų citatomis, negu pačiam vargti archyvoje.

Vienas svarbiausių motyvų, kad gaisras buvo nacių ar komunistų darbas, yra tas, jog tokį gaisrą vienam žmogui fiziškai nelėtinama vienam sukelti. Tačiau dar 20 metų prieš tą gaisrą — 1913 vienas vokiečių pavarde S. Effenberger išleido knygą "Die Welt in Flammen" (Pasaulis liepsnose), kurioje smulkiai išnagrinėja iki to laiko įvykius 1,200 didžiųjų gaisrų istoriją. Beveik visi jie prasidėjo dėl neįtikėtinai menkų priežasčių. Pagaliau net mūsų dienomis — 1958 m. — Vienos, Austrijoje, miškininkai biržos rūmai sudegė, vienam tarnautojui numetus cigaretės nuorūką. Van der Lubbe pasiekė gana lengvai padegti Reichstago posėdžių rūmų miškininkas užuolaidas dėl to, kad laikui bėgant iš jų išgaravo impregnavimo medžiaga, kuri jas darė atsparias ugniai. (Pagal vokiečių taisyklę, teatrų uždangos ir užuolaidos turi būti impregnuojamos iš naujo kiekvienais metais, tačiau Reichstagas tu taisyklę nesilaikė). Teisme svarstant tą reikalingą teismo sprendimą nulemė vieno (iš keturių) eksperto prielaida, kad Reichstago salė buvo aplaistyta kaž koku savaime užaliesnojančiu skystymu. Tas ekspertas, kurio profesionalinė reputacija yra labai abejotina, buvęs masonas ir naciams paėmus valdžią labai skubėjęs tinkamai "persiorientuoti." Kiti rimtesni ekspertai tokiai savo kolegų prielaidai nepritarė.

Antras neaiškus momentas buvo Berlyno ugniagesių viršininko (oberbrand — direktor) Walter Gempp vėlesnis pašalinimas, suėmimas ir pagaliau nusižudymas kalėjime. Esą tai įrodė, jog naciai

pašalinę jiems netinkamą liudininką. Iš tikro tas Gempp buvo pradėtas tardyti dar prieš tą gaisrą ir nacių atėjimą valdžion. Mat, 1932 m. paaiškėjo, kad garsi vokiečių ugniagesybos priemonių gamybos įmonė Minimax daugumai ugniagesių viršininkų mokėjo antrą algą. Kadangi Gempp buvo laikomas ne tik Vokietijoje, bet ir užsieniuose vienu sumaniausių ugniagesių, tardymas buvo vedamas labai atsargiai ir lėtai. Tik 1938 m. jis pagaliau, kartu su keliolika kitų miestų ug-

bergo siūlymui, tuojau perėmus valdžią uždaryti komunistų partiją. Vietoje to Hitleris tuojau paskelbė naujus rinkimus, tikėdamasi jų pagalba seime gauti reikalingą konstitucijai keisti 2/3 daugumą. Sprendimą pradėti tikrą teroro režimą Hitleris padarė pačioje degančioje Reichstago salėje, manydamas, kad tai signalas generaliniam streikui. (Ką iš tikro van der Lubbe ir siekė, bet visai vienas).

Selfton Delmer, ilgametis londoniš-

1,200 DIDŽIŲJŲ PASAULIO GAISRŲ ISTORIJA, BEVEIK VISI JIE PRASIDĖJO DĖL NEĮTİKĖTINAI MENKŲ PRIEŽASČIŲ. HITLERIS PERVERTINO SOCIALIŠTŲ IR KOMUNISTŲ VADUS. VAN DER LUBBE ASMENINĖS TRAGEDIJOS PAMOKA ATEITIES POLITINIAMS AVANTIŪRISTAMS: BE PARTIJOS NĖ ŽINGSNIO!

niagesių pareigūnų, buvo nuteistas už ksylių ėmimą 2 metais kalėjimo ir visų teisybė atėmimu. Neturėdamas jokios vilties laimėti aukštesnėje teismo instancijoje, Gemppas nusižėdė dar prieš išgalint teismo sprendimui, kad išgelbėjus didelę pensiją savo šeimai.

Pagaliau iš Vokietijos ministerių kabineto posėdžių protokolų aiškėja, kad Hitleris pradėjo perversininkų ir komunistų vadus, bijodamas, kad jie gali paskelbti generalinį streiką, kuris pakario Vokietijoje jau vieną kartą pražūdė dešimčių perversmą. Todėl Hitleris griežtai priešinosi dešimčių vado Hugen-

čio Daily Express korespondentas Berlyne, gerai asmeniškai pažinojęs visus nacių vadus ir pats matęs tą gaisrą, irgi teigia, kad gaisras buvo vieno žmogaus darbas. Paliudijo jis Spiegelui:

"Aš nekaltinu Hitlerio ir Goeringo, kad jie savo politikai išnaudojo Reichstago gaisrą. Jie buvo revoliucionieriai. Blogiau, kad vokiečių teisingumo įtaigos nusileido prieš "aukštesnį autoritetą" (vyriausybę).

Iš tikro. Suimtas van der Lubbe viską nuoširdžiai papasakojo ir visi jo parodymai buvo kriminalinės policijos valdininkų patikrinti ir rasti teisingais. (Vie-

nas valdininkas net buvo nusiųstas į Olandiją, van der Lubbe gimtinę). Jų išvada: Lubbe padegė vienas. Bet teismo tardytojas Vogt jau norėjo išteikti naujam režimui, priešingai logikai jis prie van der Lubbe bylos prijungė dar trijų Bulgarijos komunistų, atsitiktinai šimtų Berlyne bevažiuojant su padirbtais pasais iš Šveicarijos į Maskvą: Dimitrovo, vėliau buvusio komunistinės Bulgarijos ministerio pirmininko, Popovo ir Tanevo bylas. Prie padegimo bylos buvo prikergtas ir Vokietijos komunistų frakcijos vadas Ernst Torgleris, kuris prieš gaisrą paskutinis apleidė Reichstago rūmus, atseit, galėjo aplaistyti savaime užsidegančiu skysčiu.

Byla buvo sprendžiama 1934 metais Vokietijos aukščiausio teismo Leipcege. Jam pirmininkavo buvęs dešimčiųjų politikas (ir savo laiku Saksonijos ministeris pirmininkas) Buenger. Ir jis dabar jautė gyvą reikimą persiorientuoti Hitlerio naudai. Visą bylą jis vedė taip, kad įrodžius, jog van der Lubbe negalėjo vienas padegti. Aišku, jam padėjo prokuroras Werner ir jo liudininkai, kaip pvz. Goeringas, ir net vienas iš kaltinamųjų būtent, iškalbingasis Dimitrovas. Jo žodinė dvikova su Goeringu anais laikais apibėgo viso pasaulio spaudos puslapius. Jie abu neturėdami jokių konkrečių davinčių teigė vieną ir tą patį, būtent, kad Reichstaga vienas žmogus negalėjo padegti.

Vis dėlto teismas bulgarus ir Torglerį išteisino. (Torgleris dar ir šiandien yra gyvas ir talkininkas Spiegelui). Van der Lubbe buvo nubaustas mirtimi, nors pagal Vokietijos baudžiamąjį kodeksą už padėgimą baudžiama kalėjimu. Van der Lubbe buvo nuteistas pagal specialų įstatymą, kuris priešingai teisės nuostatoms, veikė atgal. (Idomu, kad pagal tą pavyzdį kiek vėliau Lietuvoje buvo išleistas įstatymas, kuris irgi veikė atgal, būtent specialiai taikomas Lapėnui. Profesionaliniai teisėjai ir čia, kaip Vokietijoje rūpinosi daugiau savo šitom vietom, negu teisės principais).

Teisme van der Lubbe darė labai prielaidą, beveik pamiršusio žmogaus įspūdį. Tai sukėlė gandų, kad jis buvęs specialiu vaistų įtakoje. Iš tikro taip nebuvo. Jis atrodė viskam abejingas greičiau dėl to, kad tardytojo įsakymu 47 savaites buvo laikomas sukautytom kojom ir rankom ir dieną, naktį apviesioje vienutėje. Mat, tardytojas bijojo, kad jis nenusižudytų. Tai, žinoma, negalėjo nepadaryti fizinės įtakos, bet dar daugiau jis kentėjo moraliai. Reichstaga jis padegė idealistiniais sumetimais vienai vienas, o rezultatai tokie, kad niekas nenorėjo jam patikti. Visą laiką iš jo buvo reikalaujama išduoti bendrininkus, kurių nebuvo ... Vargas žmogui be savo partijos.

Europos jungtinės karo jėgos Žalgirio kautynėse Lietuvos sukilimui XIX amžiuje prieš caro valdžią ir t. t.

Dažnokai giriamasi, esą tarybiniai lietuviai su lenkais gražiai kultūriniai bendrauja, mainosi filmais, lygina ilgus metus trukusius teritorinius nesusipratimus ir pan. Argi tikrai taip? Bet ar lietuviai tokiuose pasitarimuose dalyvauja kaip lietuvų tautos atstovai, ar tik kaip nelaimingi sovietų manikėnai? Štai pavyzdys: lenkai baigė gaminti didelį, iš spaudos sprendžiant gal net imponantiską filmą apie 1410 metais įvykusias Žalgirio kautynes, kur lietuvų vadovaujama kariuomenė, talkinama totorių, lenkų ir kai kurių kitų, visiškai sunaikino grobuoniškiausius tikslais gausiąją kryžiuočių ir kitų kariuomenę. Lietuviai filmuotojai turėtų žinoti, kad tą Lietuvos istorijai svarbų įvyki lenkai pristato soviništiniai lenkiškai, kaip vienu lenkų įvykių pergale. Juk tai melas! Ar lietuviai su lenkais gražiai bendrauja vieni kitiems, kaip gimnazistai, pašokdami tautinius šokius, bet kurčiai, akliai nusileisdami lenkams dideliuose reikaluose, kurie liečia istorinius įvykius? Ar tai bičiuliškas bendravimas? Jei istorinius lenkiškas (net soviništinis) filmus daro lenkai, kodėl taip pat nesielgia lietuviai? Lietuviams, turbūt, neleidžia tie garbės raktais apdovanoti filmų darbuotojai: Pavlova, Levkojevas, Liubošicas, Segalis, Chnkojanas, Starošas, Kalabuchovas? Sokolovas ir kiti, ar ne taip?

Okupuotos Lietuvos filmų darbuotojai, jei galite — duokite objektyvių istorinių lietuviškų filmų. Jei tokių negalite ištraukti iš sąrašus ir juos paskleisti — mums bus aišku, kad sovietiniai sargai to jums daryti neleidžia.

VAN DER LUBBE TARDOMAS KRIMINALINĖS POLICIJOS

Dėl Lietuvos filmu lietuviškumo

ALGIRDAS GUSTAITIS

Metai iš metų okupuotoje Lietuvoje pagaminama daugiau filmų. Mūsų pagėdavimas tuose filmuose matyti kiek galima daugiau nesugadinto lietuviškumo, kad tie filmai nebūtų propagandinės kronikos, o filminiai kūriniai.

Vargas dabar Lietuvoje kuriantiems mūsų menininkams: rašytojams, dailininkams, poetams, filmų žmonėms. Grynai lietuviškieji kūriniai trūkdomi, arba išleidžiami dideliaisiais vargais. Kad ne geriau su vadinamais lietuviškais filmais, pasiskaitykime apie "Trylika garbės raštų kino darbuotojams," kaip rašo Lietuvoje leidžiama literatūra ir Menas, 1959 rugpjūčio 29 d., pavyzdžiui:

"Lietuvos kinematografijos darbuotojų sąjungos nariai, sostinės visuomenės atstovai ... susirinko Kultūros ministerijoje į minėjimą, skirtą tautinės kinematografijos keturiasdešimtmėčiui pažymėti.

VIENYBĖ, 1960 m. sausio 15 d.

Datai skirta pranešimą padarė kino režisierius V. Mikalauskas. Po to grupė Lietuvos kino studijos darbuotojų buvo įteikti LTSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumo garbės raštai, kuriais jie ryšium su jubiliejumi buvo apdovanoti už nuopelnus kuriant Tarybų Lietuvos kronikinius — dokumentinius filmus. Apdovanojimų tarpe — režisieriai L. Maciulevičius, A. Pavlova, G. Levkojevas, N. Liubošicas; operatoriai V. Starošas, L. Tautrimas, M. Segalis, G. Chnkojanas, P. Kalabuchovas, S. Sokolovas; garso operatoriai T. Balsys, K. Zabilis ir mechanikas J. Zilnys.

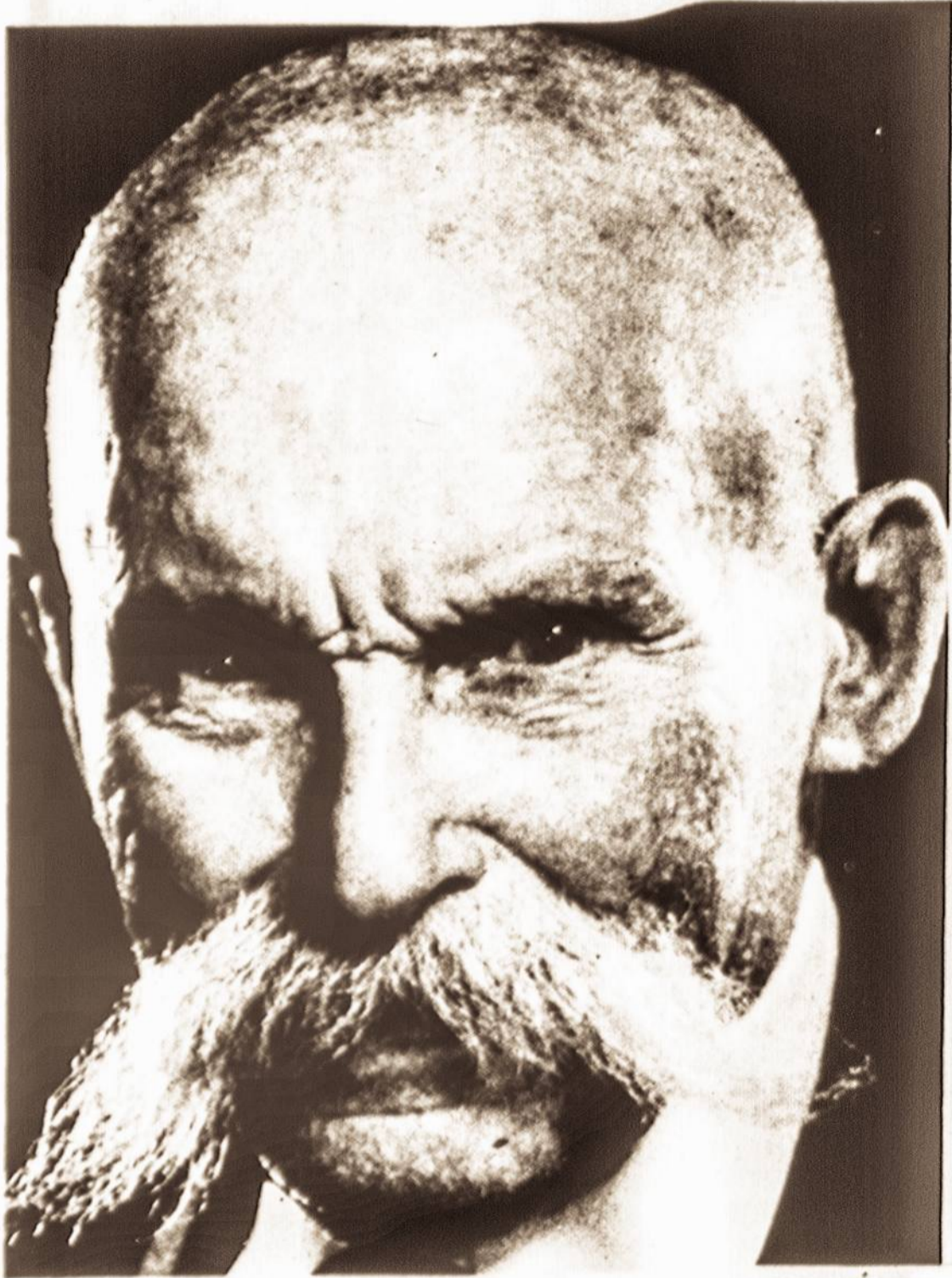
Pavardės aiškiai sako: jie ne lietuviai, o okupantų atsistieję talkininkai. Lietuviams daugelį patikėta techniškos pareigos.

Galimas dalykas, tarp jų pagamintųjų filmų bus žiūrėtinų. Iš esmės mes nesame priešingi kitų tautų kūrybai ar talkai lietuviams, jei tai yra talka, o ne prievartavimas, tautinis glušinimas, piktam naudojimas kilniųjų tikslų. Kaip pasižūrime svetimų tautų baletu, skaitome

svetimtaučių parašytas knygas, žiūrime svetimųjų pagamintus filmus, taip ir pajėgu pamašymas ne visuomet bus žalingas.

Bet gi tarybinių — lietuviškų filmų rodymas lietuviams reikalingas atrinkimo, gal pataisymo, perredagavimo, už ką mane jau buvo užsipuolusi komunistinė Laisvė, rūgodama dėl tokios minties pareiškimo Vienybės 1959 rugsėjo 11 d. laidoje, kur apžvelgdamas lietuviško filmo 50 — metų parašiau, kad tarybinius filmus gali tekti lietuviams perredaguoti.

Jei tarybiniai — lietuviai filmuotojai turi lietuviškos valios, tautinių norų — tegul jie tai įrodo gamindamai ne lietuvių prieš lietuvius nustatančius filmus, bet tegul leidžia pasaulin be jokių komunistinių tendencijų filmus, o svarbiausia: tai gamina istorinius lietuviškus filmus, kaip lietuvių kovos prieš kryžiuočius, lietuvių kautynės prieš mongolus, lietuvių sutriuškintines švedų, lietuvių didžiulę pergalę prieš beveik visos

DR. J. JANUŠKEVIČIUS

(Tęsinys)

Praleidęs 1884 m. Kalėdas Skaudvilės dvare pas ponią Višinskienę, grįžau į Mintaują ir A. Hoepker tarpininkaujant gavau Engelmano namuose mokytojo vietą. Mano uždavinys buvo paruošti jo du sūnus į mokyklą, vyresnįjį Teodorą į trečiąją gimnazijos klasę, o jaunesnįjį Jurgį į pirmąją realinės mokyklos klasę. Už mano mokytojavimą man davė, pilną išlaikymą ir 60 rublių pusmečiui. Drauge pradėjau ruošti abiturijos egzaminams. Baigusiam penktas klases nesunku buvo pačiam be mokytojo išėti reikalingus dalykus. Tik matematikai, kuriai gabumo man trūko, reikėjo naudotis mokytojo pagalba. Čia man vėl padėjo A. Hoepker. Jam dėstė matematiką gimnazijos mokytojas Trampedach, kuris sutiko drauge ir mane priimti be atlyginimo. Pas Engkmaną išbuvo nuo 1885 ir iki 1886 m. rudens. Vasarą praleisdavau pajūryje, Dubultai, kur Engelmanas turėjo vasarnamį. Mano namiškiai susekė mano buvimo vietą, atsiuntė man laišką, kuriuo pareiškė pasitenkinimą mano pavyzdinga buvimu.

Gyvenant Mintaujoje dvejus metus, man teko, žinomą užmegsti ryšius su lietuviais ir lenkais. Tarp kitų ruošėsi ten egzaminams turis arti 20 metų amžiaus L. Laikūnas, labai doras jaunuolis. Blaikęs atitinkamus egzaminus, jis manė stoti į dvasinę seminariją. Bet kaip teko jam nustebti, kad seminarijos vadovybė jo nepriėmė. Mat, iš Zagarės buvo atvykęs į Mintaują stambaus ūkininko dukteris, kuriai L. Laikūnas krito į akį. Jos artimieji, matyt, patiekė seminarijos rektoriui žinių, kurios užkirto jam kelią į kunigystę. L. Laikūnas vedė tą mergelę ir apsigyveno Stungių vienkiemyje, arti Zagarės. Jis turėjo kelias dukteris ir vieną sūnų, kuris išėjo teisių mokslus. Kai Lietuva tapo nepriklausoma, L. Laikūnas buvo išrinktas Seimo nariu. Dėl jo veiklos tėvynės naudai jį lydėjo visuomenės pagarba.

1886 m. pavasarį nutariau laikyti abiturijos egzaminus. Eksternu egzaminams Dorpatu Mokslo Apygarda paskyrė tais metais Rygos guberninę gimnaziją. Iteikiau pareiškimą ir metrikus, bet reikėjo ir ištikimybės pažymėjimo iš vietinės policijos. Gyvendamas Mintautijoje nebuvau išrašęs į gyventojų sąrašą policijoje. Todėl policijos viršininkas atsiskakė išduoti pažymėjimą. Išgelbėjo mane iš tos bėdos šeimininkas, pas kurį turėjau kambarį. Pasirodė, jis esąs policijos viršininko draugas. Atlikęs visus formalumus, nuvykau į Rygą, kur gyveno Engelmano sesuo. Ji mane priėmė į savo butą ir maitino be jokio atlyginimo.

Pirmiausia buvo rašomieji darbai iš vokiečių, lotynų, graikų ir rusų kalbų, ir matematikos. Vokiečių kalbai buvo duota tema "Vergleich zwischen dem Tier und dem Pflanzreich" (gyvūnijos ir augmenijos palyginimas). Graikų ir lotynų

kalboms rašiniams reikėjo versti iš vokiečių tekstų, kurie buvo padikuoti, o rusų kalbai skirta pastraipa iš vokiečių romano Lichtenstein. Apskritai, tos kalbos nesudarė man sunkumo, bet algebros, ypač stereometrijos uždaviniai aš neišsprendžiau. Pradėjus stereometrijos brėžini, iteikiau nebaigtą. Bet, matyt, to nelabai paisyta, nes leido egzaminus tęsti. Egzaminai man sekėsi. Nors fizikos nebuvau net skaitęs, bet egzaminatorius į klausimus patsai atsakinėjo. Gavęs gimnazijos atestatą, nusiunčiau jį į Petrapilio universitetą prašydamas priimti mane į teisių fakultetą. Kol dar buvo atostogos, nuvykau į Roponius pas tėvus. Pasirodo, jiems jau buvo žinoma apie mano egzaminų išlaikymą iš latviško laikraščio. Tėvų nepasitenkinimo nebuvu likę nė pėdsakų. Net neprašant, tėvas man davė 200 rublių.

Pasisūdinęs Mintaujoje studentišką uniformą (nuo tų metų ji buvo įvesta), nuvykau į Petrapilį.

ŠIMTA MEČIO ATSIMINIMAI

Studentavimo aplinkybės man buvo palankios. Aš tik nemokėjau jomis pasinaudoti. Vos nuvykęs į Petrapilį, gavau mokytojo vietą pas generolą Richter. Gavau kambarį ir visą išlaikymą. Nors šeima buvo vokiečių tautybės, bet vokiečiai maži kas temokėjo ir namie buvo vartojama tik rusų kalba. Tai buvo karių šeima. Vyresnysis sūnus buvo gvardijos karininkas, antras sūnus lankė karių jūrininkų mokyklą ir kiti du sūnūs paskui irgi kariais tapo. Bet fortūna buvo jiems nepalanki. Tėvas generolas ir vyresnysis sūnus nusišovė, o jūrininkas paskendo laike rusų – japonų karo.

Atvykęs į Petrapilį, negalėjau tuoj pas generolą apsigyventi ir todėl sustojau bute, kur gyveno lietuvių ir lenkų studentų būrys, laiką leidęs prie butelių ir dainų. Jų tarpe buvo ir vienas mano pažįstamas iš Mintaujos, kuriam pareiškiau apgailėstą, kad jis pateko į tokią draugiją. Bet ilgai ir aš pamėgau ją. Nors paskui persikėliau pas generolą, kas vakarą aplankydavau draugus, išbūdamas iki antros valandos nakties.

Teisių mokslas, ypač teisių istorijos filosofija ir teisių enciklopedija, mane žavėjo. Bet kai trečiajame kurse medicinos teisės paskaitai atnešė lavoną ir bloskė jį ant stalo, užsiėmęs nosį išbėgau iš auditorijos ir nebegrižau.

Bet tuo metu pasikeitė mano būklė. Gavau namų mokytojo vietą pas lenkų, rusų senatorių A. Zborovskį, kuris turėjo penkis sūnus. Jų trys lankė vokiečių gimnaziją, o du mažiėji mokėsi namie. Ten gavau kambarį, visą išlaikymą ir 60 rublių mėnesiui. Situose namuose viešpatavo aristokratiškas etiketas. Be manęs, buvo ten prancūzė, mažiems vaikams auklė vokiečių, vadinama, "bona" ir visa eilė tarnų bei tarnaičių. Netikėtai tarnavo kaip padavėjas buvęs vyskupo M. Valančiaus tarnas. Senatoriaus žmona, gimusi grafiatė Mioncenska, griežtai sekė mokytojo laikyseną, kad manieros būtų suderintos su namų charakteriu ir neduotų blogo pavyzdžio vaikams. Du mažesnius berniukus iš pradžių mokė kitas studentas. Nors jis negyveno senatoriaus bute, bet valgydavo ten pietus. Pietų metu tarnas apsilvilkęs fraku, baltomis pirštinėmis ir nuskustais ūsais nešiodavo patiekalus, pradėjęs nuo šeimininkės. Kartą, imdamas agurką nuo lėkštės, studentas, numetė jį žemėn, o pasilenkdamas paimiti jį paspyrė koja toliau ir atsikėlė

paimiti. Tas su etiketu nesuderintinas žygis kaštavo studentui vietos netekimą.

1887 m. vasaros atostogomis padarėme iškylą į Suomiją. Senatoriaus trys sūnūs ir aš sėdome Helsinkyje į laivą Aavasaksa ir plaukėme Botnijos įlanka į Šiaurę. Ta kelionė tęsėsi tris paras. Iškylos tikslas buvo aplankyti Suomijos kalną Aavasaksa, nuo kurio birželio 23, 24 ir 25 dienomis visą laiką saulė nenusiėdžia. Laivu Aavasaksa plaukėme iki Uleaborgo. Kadangi nuo to uosto Botnijos įlankoje yra daug povandeninių uolų, didelės gremzles, laivui negalima toliau be pavojaus plaukti. Todėl Uleaborge persėdome į mažesni laivą Vellamo, kuris mus nuvežė iki Tornea miesto gulintio prie Tornea upės žiočių. Plaukiant Vellamo, iš pradžių jūra buvo rami ir laivas vos supamas. Bet vieną rytą pakilo vėjas ir tas mažas laivas, kaip gėda buvo blaškomas. Išgirdęs bangas mušant į kabinos langą, supratau padėtį ir 6 val. rytė išbėgau į denį. Pabuvęs ten kurį laiką, nuėjau į valgomąjį kambarį ir pavalgęs pusryčius, aplankiau savo bendra-keleivius. Pasirodo, visi jau serga jūros liga. Ypač gaila man buvo seno senatoriaus, besikankinančio ir besiblaškančio lovoje. Eidamas gailestingo brolio pareigas, globojau ligonius iki 6:30 val. vakaro, kuomet atvykome į Kristinenstad uostą.

Bet turiu grįžti prie Uleaborgo. Ten mums teko nakvoti. Tai buvo prieš Jonines. Tos dienos išvakarėse Baltijos tautos visą naktį linksminasi. Esti vaidinimai, šokiai, uždega didžiausius laužus. Kur arti upė, tai visi vyksta prie jos ir laivais plauko visą naktį vainuodami. Mums reikėjo sėsti į laivą Vellamo seštas valandą rytė. Atsikėlę, viešbutyje neradome nė vieno žmogaus, visi buvo jūroje ir linksminosi. Tačiau reikėjo užmokėti už nakvynę ir vakarienę. Kas daryti? Netikėtai ant komodos pamačiau sąskaitą, kurioje radau parašyta kiek gyvenęs kambaryje prieš mus už kambarį ir maistą mokėjo. Palikę priklausančius viešbutiui pinigus, sėdome į laivą. Plaukiant į Vellamo, šalia manęs atsisėdo suomių kariuomenės pulkininkas. Išgirdęs mus kabant lenkiškai, jis, atsiprašęs, prabilo į mane lenkiškai. Tai mane nustebino. Suomis ir dar karys, kuris jokio ryšio su Lenkija neturi, kalba lenkiškai... Paklaustas, iš kur pulkininkas lenkų kalbą išmokęs, jis atsakė štai ką: Baigė kadetu mokyklą Vazoje, Suomijos karininkai siunčiami į Varšuvą, kur buvo Rusijos gvardijos pulkas, kad išmokyti rusų kalbą. "Bet mes," sakė pulkininkas, "išmokstame greičiau ir geriau lenkų kalbą."

Iš Formeo iki Aavasaksa kalno yra 72 km., kurie reikėjo mums važiuoti arkliais. Tokiai kelionei suomių vartoja vežimą dviem ratais. Mūsų krašte toks vežimas buvo vadinamas "bėda." Įsodinęs keleivius į vežimą, pats vežėjas stovi užpakalyje ant lentos. Pavažiavęs 30 km., sustoja ir šeria arklių iš rugienų miltų raguoliais, žydiškų macų pavidalo. Suomių arkliai greitai ir patvarūs. Mums pasiekus Aavasaksa kalną teko nusivilti, nes 24 ir 25 birželio dangus buvo debesuotas ir saulės nebuvo matyti. Nors nuotaika nukentėjo, kad penki asmenys atlikę tikstantinę km. kelionę ir paaukoję tiek pinigų, tai padarė be laukty pasekmių. Laimėjo tik iš Amerikos Jungt. Valstybių atvykęs keleivis. Jis buvo susiderėjęs, kad tuo laikotarpiu, kai saulė bus pasiekusi Žemiausią horizonto vietą, jis nusišaus. Nors jis jau kelintį metą buvo atvykęs į Aavasaksa, bet tarnas vis negalėdavo tuo trumpu momentu jo pažadinti. 1887 m. jam nereikėjo to saulės nepasirodymo. Tas žinias gavau iš to amerikiečio tarno.

Kelionę atgal iš Ullaburgo atlikome geležinkelium.

Būdamas Helsinkyje pažinau Lietuvį Volontį, kilusį iš Šiaulių, kuris buvo viešbučio ir restorano savininkas. Po kelių metų aplankęs Helsinkį, sužinojau, kad Volontis miręs, o jo du sūnūs tapo kunigais – vienas evangelikų luteronų, kitas katalikų.

(Bus daugiau)

VIENYBĖ, 1960 m. sausio 15 d.

**S. m. vasario 7 d. Vienybės koncerte oficialiai skelbiami
Vienybės Deimantinio Jubiliejaus Karalaitės rinkimai.**

Būsimajai Karalaitėi jau dabar kraujamas \$1,000 kraitis.

Per šiuos metus mūsų laikraščio skaitytojai visoje plačioje Amerikoje - nuo New Yorko iki Los Angeles, kviečiami įieškoti kandidatės

**VIENYBĖS DEIMANTINIO
JUBILIEJAUS TITULUI.**

PAGRINDINĖ RINKIMŲ
SĄLYGA:
Kandidatės (arba jų tėvai)
turi būti
VIENYBĖS SKAITYTOJAI.

DVIEJŲ ŽEMAIČIŲ NUOTYKIAI BRITŲ HONDURE

Arba kaip mudu su Kukučiu jieškojome žemės atsarginei tėvynei kurti

VINCAS JONIKAS

Jie vėl pasižiūrėjo į vienas kitą. Vyresnysis atsisėdo. Jį pasekė ir jaunesnysis. Jis esą tėvas ir sūnus. Atvykę su reikalais iš Orage Walk vietovės, kur kita menonitų grupė jau seniau išsikūrusi. Klausiam, kaip jiems sekasi tame klimato. Sako, kad gerai. Pasakėme, kad lankėme jų brolius prie El Cayo, kad matėme, kaip jie dirba, kad ir mes žadame jų pavyzdžiu kolonizuotis.

Kol jiems paruošė valgi, pasiūlėme išgerti su mumis alaus. Jaunasis pirma pasižiūrėjo į tėvą, o tas pagalvojo ir sako.

— Gerai.
Pradėjus gerti, Kukutis ir užklausk?
— Ar tiesa, kad menonitai netiki medicina?
Jie tik išplite akis.
— Nesamone! — pasakė tėvas.
— O kodėl tie 28 vaikai mirė per vieną mėnesį?
— Jie mirė badu, — atsakė jis.
Negalėjome tikėti. Bet mums išaiškino, kad tie vaikai pradžioje nevalgė jiems neįprasto valgio ir tėvai to nepasaugojo, tai vaikai nusilpo, susirgo ir mirė. Mes jau pradėjome tikėti. Jie patarė ir mums tai išdėmėti, jei manome, kad šį kraštą keltis, nes, priešingu atveju, galime susilaukti daug skausmo šeimoms. Mes dėkojame už dalyko nušvietimą ir atsiprasėme, kad nebuvo mandagūs. Jie sakė, kad viskas gerai ir dėkojo už alų.

Vakare vėl vakarienė pilnu stiliumi, vėl kavutė, vėl smogiamieji gėrimai. Jau angly porėlė, tamaujanti kolonijos ištaigose ir valganti Dingerio viešbutyje, leido su mumis laiką ir padėjo vaišintis jų tautiškos gamybos gėralais. Kukutis pripratęs gerybei ir jų kalbos per keilolišką metų, jautėsi laisvai, kuo aš negalėčiau pasigirti. Viena pastebėjau, kad kur yra anglas, ten ir Anglija — tai tiesa, kurią lietuviai turėtų išdėmėti ir išmokti. Niekas nedavė jiems nei valstybės, nei imperijos, nei kolonijų, bet visą jie turi savo valstybiniu sąmoningumu, savo nepalaužiamą drąsą ir veiklą. Anglas visur atsitemena, kokią tautai jis priklauso ir kad visa toje tautoje esanti dvasia su papročiais, istorija, religija yra anglo. Anglų kunigas pirmiausia savo kraštui tarnauja, anglų lordas pirmiausia savo valstybei gyvena, anglų pilietis pirmiausia už savo tėvynę dirba ir kaunasi.

Pas mus viskas atvirkščiai. Jei mūsų kunigas tokio uolumu, kaip svetimiems, savo tautai tarnautų, mūsų inteligentas savo tautos sultimis kūrybą maitintų, jei mūsų biznierių savo tautos ar valstybės kapitalą didintų, jei mūsų karys pirmiausia pats kraštą saugotų ir gintų, tai ir mūsų mažas pilietis savęs nebijotų. Mes dabar turėtumėm kažką panašaus, ką turi olandai, nekaltant apie anglos. Mes baimingai meldžiame Dievą, o savo darbus eikvojame velniams. Kada pradėsime dirbti sau ir saiviams?

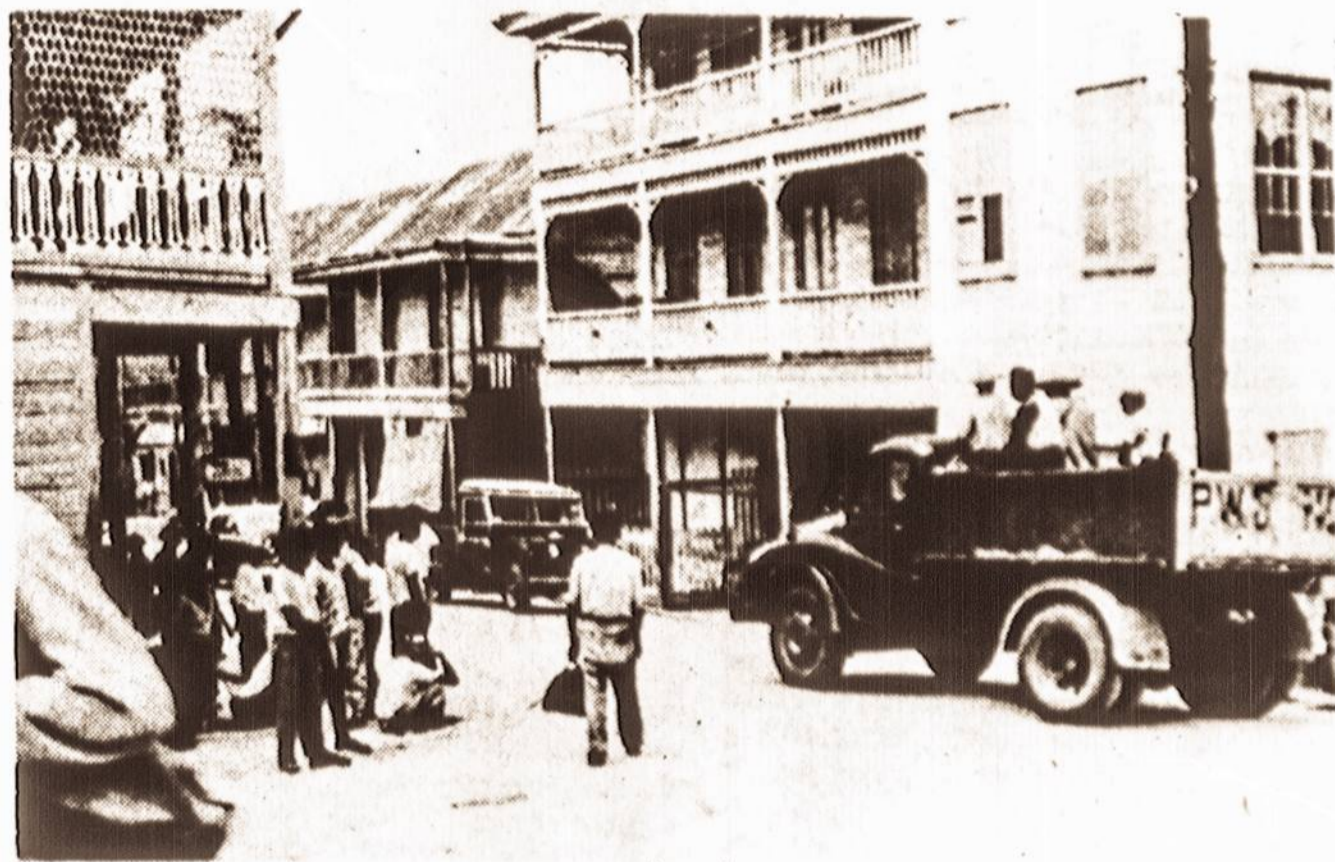
Tikra tiesa, kad mes laiku neturėjome nei geros kunigijos, nei geros partijos, todėl sunkiam bandymų laikui atėjus, nebuvo kas mūsų tautą ryžtingai užtaria, kas ją į pergale vedė. Dabar neturime politikų.

Tokiomis mintimis pasitikau ketvirtadienio rytą. Prie durų jau laukė mano žemės riznys. Prie durų savininko parašu. Reikėjo eiti į General Register įstaigą, kur yra žemės nuosavybių knygos, kad aną sodybą pervestų mano vardu. Koks buvo mano nustebimas, kai valdininkas knygoje rado ne 50 akierių, kuriuos turėjau žinioje lygdamas žemę, bet 35 akierius. Kur dingo kiti akeriai? Mano biznierių mikčioja vienaip, mikčioja kitaip ir vis neranda patenkinamo atsakymo. Pasakiau, kad atsisakau pirkti, nes jis neturi to, ką sutarėme. Jis bausiai supyko, o aš išėjau namo. Tuo ir buvo, mano žemės prekyba laikinai baigta.

Grįžau į viesbutį piktas, kad kažkoks storžievis norėjo manė per akis apmauti. Kartu buvau laimingas, kad šį sykį aš storžievių apgavau — liko mano pinigai ir ambicija, o jis pasidarė bereikalingu išlaidų, vargo ir gėdos tik dėl savo sukty bandymų. Nors tiek laimėjau.

Kukutis tuo metu lankėsi Survey Departmente, klausė apie žemių gavimą didesniam skaičiui mūsų ūkininkų vienoje vietoje iškurti. Jam atsakė, kad galima būtų gauti ir minėtą Camp 6, ar visą plotą. Gyvulininkystės reikalams galėtu duoti apie 10,000 akierių ir kita tiek rezervuoti netoli Stan Creek miestelio, apie 12 mylių nuo pajūrio su mažu

VIENYBĖ, 1960 m. sausio 15 d.

APLEIDŽIANT BRITŲ HONDURĄ...

uosteliu. Vietovė upinga ir gera ganykloms. Bet kur tie savanoriai ūkininkai? Kur tie žmonės, kurie sudarys bendrovę, sudarys sutartis su anglais ir įgalins mažąjį pilietį tenai augti į laisvą, plačių užsimojimų ūkininką? Gaila, kad turime tiek ekonomistų ir biznierių. Jie ne mūsų, o svetimųjų. Kur tas mūsų nuotykių pasiilgęs jaunimas, jaunų vyrų ir žmonių gretos? O galėtų ten skambėti lietuviška daina!

Po pietų susidėjome daiktus, apmokėjome viešbutiui, davėme tarnams "tipsų", atsisveikinome su visais ir paties Dingerio vairuojamą automobilį išvažiavome į aerodromą. Pakelyje mūsų veiklusis Kukutis dar užbėgo į Government Printing Office gauti krašto žemėlapių ir brošūrų. Turėjome visas informacijas, visą reikalingą literatūrą tolimesnei veiklai, jei likimas lems jai vystytis. Sužinojome, kad visais žemių pirkimo reikalais reikia kreiptis tokiu adresu: Acting Director of Survey, Lands and Survey Department Mr. E. A. Anderson, Poslow Building, Belize, British Honduras. Galima kreiptis raštu.

SUGRĮŽUS Į MIAMI, PAS PROF. PAKŠTĄ IR NARŪNĘ...

Alda foto

WASHINGTONO JAUNIEJI LIETUVIUKAI SVEČIUOSE PAS LIETUVOS PASIUNTIŲ J. KAJECKĄ.

bizniai, kokie santykiai laikomi tarp darbdavio ir darbininko. Nenuostabu, kad mūsų elgesys Alfonso draugams pasirodė netikėtai draugiškas.

Mūsų laisvas ir atviras elgesys su piliečiais nepatiko krašto turtingiesiems, nes jų nuomone, mes demoralizavome darbininkus. Pajutau, kad visi tie, kurie mus vadino don Vincento, don Edvardo, staigiai atvėso nuo mūsų ir sulindo vėl į savo kiautus. Mes laimėjome darbininkų nuotaikas, be ko ten darbo, koki mes planavome, neįvykdys.

Popiečiais jau buvome vėl TAN linijos lėktuve, vėl per Karibų jūrą tiesiu keliu į Miami. Pavakario saulės šviesoje virš Karibų buvo nuostabiai puikūs debesys — tikra pasaka. Rodos liptum ir eitum tais aukšniais, minkštais kalnais, esančiais po jūsų kojomis. Malonu buvo ir tai, kad patekau sėdėti paskutiniame krėslė ant sparno priešais linksmą mano amžiaus amerikiečių porą. Moteris mane vašino limonadu, o vyras cigarėtėmis taip, kad negavau progos savo parūkyti — vos tik paėmė pokelį, tuoj anas duoda savo ir vis kitokios rūšies. Tarp savęs jie visai juokavo ir išdykavo. Skrendant virš Kūbos, vyras žvilgtelėjo pro langą, nusijuokė. Moteris klausia:

— Ką matėi?
— Man rodos, kad mačiau Fidel Castro barzdą.

Negalėjome visi tvirtis juokais. Miami pasiekę, turėjome laukti kitos dienos lėktuvo į New Yorką, todėl nedelsę pasukome pas prof. K. Pakštą ir vaizingąją Narūnę. Mūsų laukė tenai suprižas profesorius Pakštas ir ponis Narūnė buvo jau po savo vestuvių... Prasiėjo linkėjimai ir naujų planų kūrimas apie atsarginę tėvynę. Visi išplūdziai buvo dar per daug gyvi ir jų buvo tiek daug, kad negalėjome nieko galutinai nutarti. Pati idėja vistiek buvo žavi.

Rytą patekome į lėktuvą, beveik visą užimtą Šveicarijos mokytojų ekskursijos pakeliui į Washingtoną. Jie stebėjosi kraštu, fotografavo pro langus ir buvo linksmi. Taip ir pasiekėme aerodromą, kur apie pusvalandį palaukę turėjome tęsti kelionę į New Yorką. Pradėjo lyti ir žaibuoti. Mūsų didelis lėktuvas suposi, kaip ant bangų. Prieš galą oras aprimo ir International aerodrome pasitiko namų nuotaika.

Palengvėjo ant širdies, kad viskas liko toli, toli. Tos 8 dienos ten buvo visgi nelengvos. Gal kada vėl grįšime tenai, gal ir ne? Atgavome savo lagaminus ir tariamės, kaip važiuosime į Brooklyn — busu, ar taksu?

— Taksu! — sušukau. Jei lig šiol buvome ponais, būkime iki galo. Bus paskutinės mūsų nuotykių išlaidos.

— Gerai sakai, Vincas, — pritarė Kukutis. — Būkime dar ponais. Pirmadienį vėl į fabriką, vėl bailūs darbininkai. Bet kas žino, — gal ne amžinai? Gal būsime savarankiški.

Šoferis vežė mus namo. Apskaičiavome, kiek mums visa tai kainavo — tik po 300 dolerių apvali kelionė. O kiek šviežios nuotaikos už tuos pinigus, kiek išplūdzių ir pasitenkinimo, kad nepabūgome rizikos pamatyti tą žemę, kuri tiek ginčų spaudoje sukėlė.

(PABAIGA)

Studentu gyvenimas

REDAGUOJA: A. Butas, R. Kalvaitis, L. Mockūnas, S. Novickis.
MEDŽIAGA ŠIUSTI: A. Butas, 39 Crosby Ave., Brooklyn 7, N. Y.

Kas mums žinotina

Mums lietuviams studentams kai kada reikia turėti dvigubai žinių, t. y. greta žinių apie šį kraštą dar yra būtina žinoti ir apie savo Tėvynę. Čia nors trumpai noriu patiekti keletą istorinių brožuų apie Lietuvos Vytauto Didžiojo Universitetą.

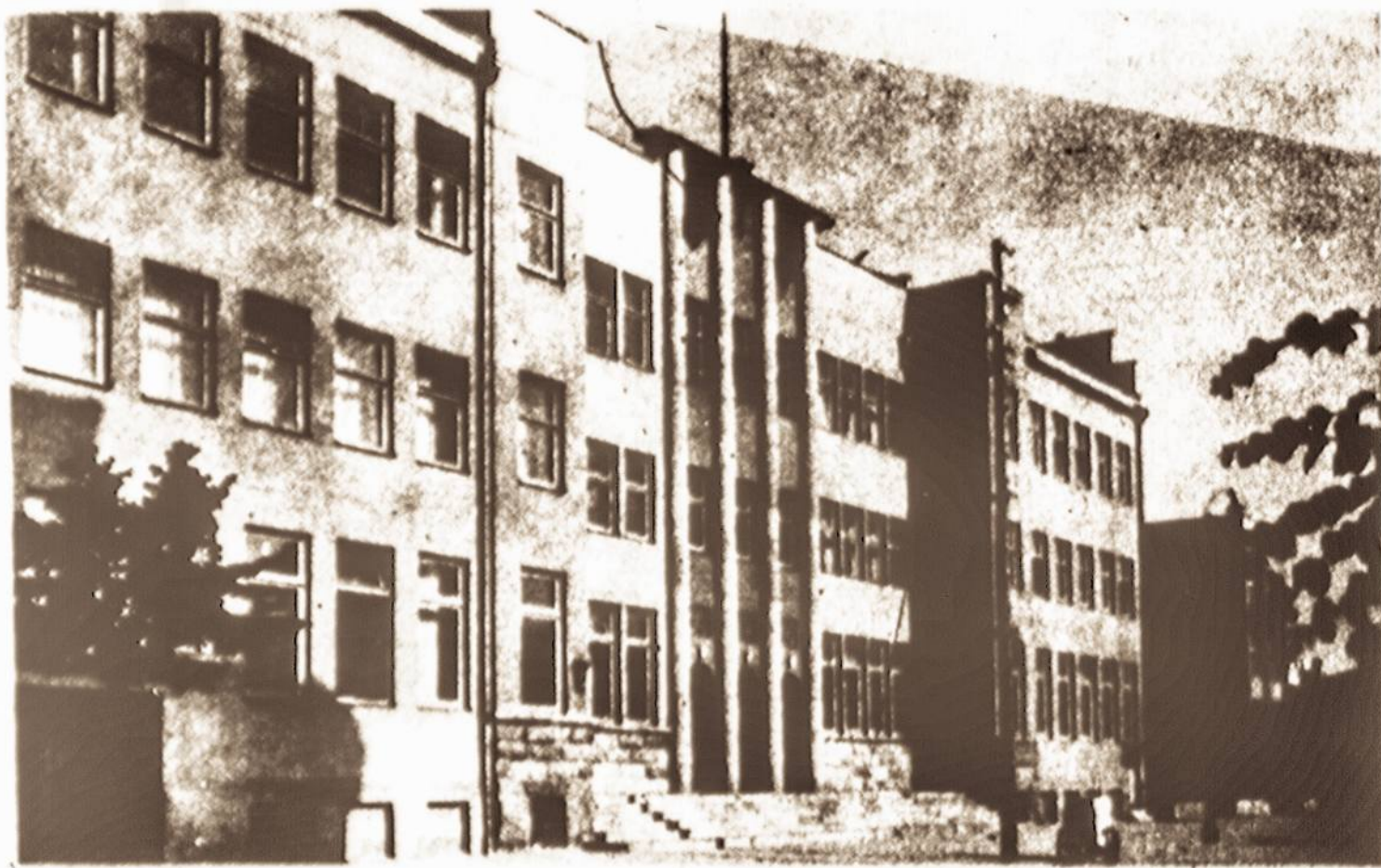
Lietuviai jau ir senovėje gerai suprato mokslo reikšmę savo kultūriname gyvenime. Taigi, 1579 m. Vilniuje buvo įsteigta aukštoji mokykla "Societatis Jesu Alme Academia Universitatis Wilnensis." Šioji mokslo įstaiga suvaidino nepaprastai didelį vaidmenį to meto Lietuvos kultūriname ir tautiniame gyvenime. Ten mokėsi Daukantas, Mickevičius, Poška ir kiti mūsų tautos kultūrintojai bei žadintojai. Lietuvos valstybei žlugus 1831 m. rusai Vilniaus universitetą uždarė ir nuo to laiko lietuviai buvo priversti mokytis Rusijos ir Vakarų Europos aukštesiose mokyklose.

Humanitarinių mokslų ir Teisų fakultetas. 1925 m. prie Lietuvos universiteto buvo įsteigtas Evangelikų — Teologijos fakultetas. 1930 Vytauto Didžiojo jubiliejiniais metais Lietuvos universitetas buvo pervadintas Vytauto Didžiojo Universitetu.

1940 m. okupantai V. D. Universitetą vėl pertvarkė: Teologijos — Filosofijos fakultetas tapo uždarytas ir visuose fakultetuose buvo įvestas marksizmas — leninizmas, o pats universitetas pervadintas Kauno Universitetu.

1941 m., bolševikus išvijus, Lietuvos Laikinoji Vyriausybė vėl grąžino Vytauto Didžiojo vardą, universiteto autonomiją ir atidarė Teologijos — Filosofijos ir Technologijos fakultetus.

Vokiečių okupacijos metu darbas universitete buvo tęsiamas, bet 1943 m. kovo mėn. okupacinė valdžia universitetą uždarė ir keletą profesorių išvežė į

KAUNO UNIVERSITETO MEDICINOS FAKULTETO RŪMAI

Rusijos imperijai griuvus, Lietuvos Valstybės Taryba Vilniuje jau 1918 m. pradėjo svarstyti Vilniaus universiteto atkūrimo klausimą, bet, nelaimė, lenkai užėmė Vilnių ir Lietuvos vyriausybė pasitraukė į Kauną. Čia 1920 m. vasario mėn. buvo įsteigti Aukštieji Lietuvos Kursai, kurie ir davė pradžią Lietuvos universitetui.

1922 m. vasario 18 d., dalyvaujant Lietuvos vyriausybei, iškilmingai buvo atidarytas Lietuvos universitetas. Pirmuoju šio universiteto rektorium buvo prof. Jonas Šimkus. Buvo sudaryti fakultetai: Teologijos — Filosofijos, Socialinių mokslų, Medicinos, Gamtos — Matematikos, Technikos ir paskirti jų dekanai. Vėliau universitetas buvo kiek pertvarkytas bei praplėstas. Socialinių mokslų fakultetas buvo padalintas į du:

koncentracijos stovyklas. Likę profesoriai slapta tęsė studentų mokslinimą iki antrosios Sovietų okupacijos.

Taigi, kaip matome iš aukščiau sumintų datų, Lietuvos universitetas gyvena palyginti trumpai, — vos 20 metų. Tačiau ir per tą trumpą laiką jis nuveikė labai didelius darbus. Jis paruošė gan didelį skaičių inteligentų, aukštos kvalifikacijos specialistų, — medicinos ir dantų gydytojų, inžinierių, teisininkų, vaistinininkų, mokytojų, filosofų ir kitų kultūros bei mokslų darbuotojų, kurie pilnai prilygsta senos kultūros tautų akademikams.

Palyginti didelis skaičius buvusio Lietuvos universiteto mokomojo personalo ir tą universitetą baigusių, šiandien sėkmingai dirba šio bei kitų kraštų aukštesiose mokyklose.

KELIOS DIENOS KALNUOSE

Ir vėl gražieji Laconia, N. H. kalnai linksmon viešnagėn priėmė gausų būrį lietuvių studentų, susirinkusių į Santaros tradicinę žiemos stovyklą. Ši stovykla buvo studentų sutikta su nepaprastu entuziazmu — iš viso apie 70 studentų suplaukė iš įvairių rytinio pakraščio kampų. Suvažiavo ne vien santariečių akademikų bei studentų.

Visi su skambančiom taurėm, dainom, su tradiciniu sveikinimu sutiko Naujus Metus.

Rytojaus dieną apgaulingai minkštu sniego patalu apsikloję kalnai kvietė slidinėtis į kovą. Belnap kalno šonais ridinėjosi lietuviški sniego svėdinukai, lietuviškos nosytės arė sniegą, aidėjo lietuviškas: "Ar dar gyvas?" Dauguma vos pradėjo slidinėti, dar tik mėgėjai, bet visi tuojau išjungė į tas varžybas.

Vakare poilsis prie televizijos, puota, merginų prausimas sniege, šokiai, karštos diskucijos įvairiomis temomis. Iki ankstyvo ryto niekas nepasiduodavo niekas nuovargiui ir miegui — linksnumas, malonumas ir juokas viešpatavo.

Per greit prabėgo tos kelios dienos, per greit reikėjo grįžti prie kasdieninės darbo ir mokslo rutinos.

Dabar norisi padaryti kelias pastabas. Paskaitų programos nebuvo. Kiti dėl to gal nuobodžiavo. Bet čia nebuvo studijų dienų pobūdžio stovykla. Jaunimas susirinko pabūti kartu, pasportuoti, pasilinksinti po sunkaus mokslo pusmėčio.

Ši stovykla buvo pavyzdžiu naujos krypties ir galvosenos šių dienų studentijoje. Suvažiavo visų trijų studentų organizacijų nariai. Pamažu nyksta tarporganizaciniai konfliktai, skirtumai. Iš šaltos koegzistencijos išaugo bendradarbiavimas ir sugyvenimas. Studentas, pakliuvęs į svetimos organizacijos pobūvi, jau nebesijaučia kaip išsiskyrėlis. Priežastys įdomios, bet neaiškios. Gal įpratimas prie amerikoniškos "one big happy family" ir "togetherness" savokos. Gal tai paveldėjimas amerikonišku studentų organizacijų brožu, nes jos daugiau socialinės, negu ideologinės. Gal pripažinimas, kad šiame mišriniškame tautų konglomerate turim jungtis, pasidalinti pareigomis, koordinuoti studentišką veiklą. Juk mūsų organizacijos mažai skiriasi siekimais, interesais ir programomis. Kaip ten bebūtų bet tos kelios dienos kalnuose visiems buvo malonios.

Santaros veikla švenčių metu

Gruodžio 26 d. N. Y. Studentų Santaros linksnavakaris pas Simučius, kur dalyvavo svečių net iš tolimų Vakarų Santaros skyrių.

Santaros — Šviesos Naujų Metų sutikimai Chicagoje, New Yorke ir Santaros — Sporto Klubu Naujų Metų sutikimas Bostone. Visi trys renginiai buvo sėkmingi.

Santaros tradicinę žiemos stovyklą kalnuose, rengiant Bostono Santaros Skyriui.

Planuojama rytinių pakraščio Santaros suvažiavimas (Vasario 20 — 21) New Yorke. Programoje numatyta paskaitos, meno vakaras, šokiai.

Gruodžio 19 d. Šviesos — Santaros Filiterių susirinkime buvo išrinkta bendra skyriaus valdyba sekantiems metams ir paklota virš pusės tukstančio dolerių Metmenų žurnalui leisti. Susirinkime dalyvavo Metmenų Vyr. Redaktorius V. Kavolis su pirmojo numerio egzemplioriais.

Už Vatikano...

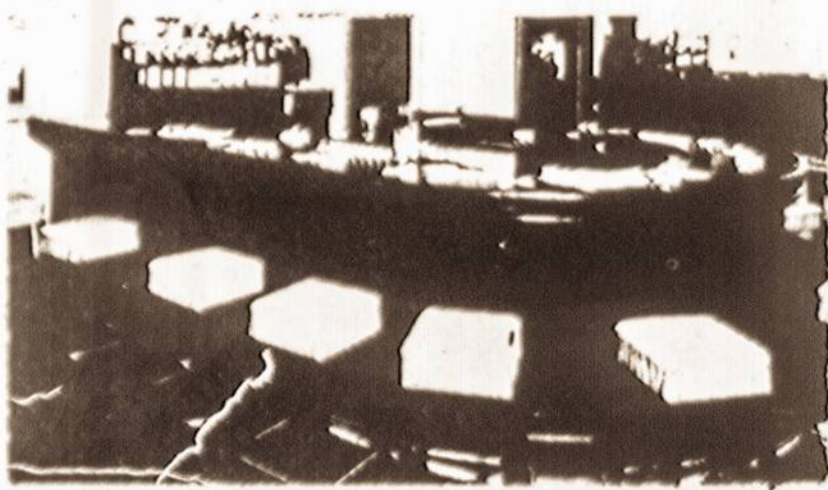
(ATKELTA IŠ 1 pal.)

rėjo įrodyti vokiečiams jo palankumą, tačiau pačioje Vokietijoje buvo sutiktas su nepasitenkinimu, buvo patvirtinamas Franzo von Papeno jo jau anksčiau turėto "slaptos popiežiaus kambarinio" titulo. Kaip žinia, Papenas labai prisidėjo prie Hitlerio režimo įvedimo. Jonas XXIII su juo buvo labai susidraugavęs būdamas karo metu nuncijum Turkijoje, kurioje von Papenas atstovavo II-ji Reichą. Papenas jam išrūpino leidimą važiuoti į tuo laiku vokiečių okupuotą Graikiją, kur būsimasis popiežius studijavo susivienijimo su stačiatikių bažnyčia galimybes. Vokietijoje, kur Papenas atsimenamas kaip Hitlerio

padėjėjas, į tą popiežiaus žygį buvo pažiūrėta labai kreival, net katalkiškoje spaudoje pasirodė kritišku balsų...

Grįžtant prie vokiečių įsžuitytąkos Pacellui, reikia pastebėti, kad tos įtakos dėka įsžuitytą ordino atnaujintoju Lietuvoje paskirtas ne kas kitas, bet neseniai Berlyne miręs vokiečių Johann Klipp, kurio paskyrimą Lietuvos aukštasis kleras sutiko su nepasitenkinimu. Klippas, šaltai sutiktas Lietuvos dvasiškių, vėliau susilaukė nemažos paramos iš Smetonos režimo. Jo raportai Vatikane buvo daugiau vertinami negu Kauno kaptulos.

Festival RESTORANAS IR BARAS

40 EAST 26th STREET
NEW YORK CITY
Telefonas: MU 3-2928

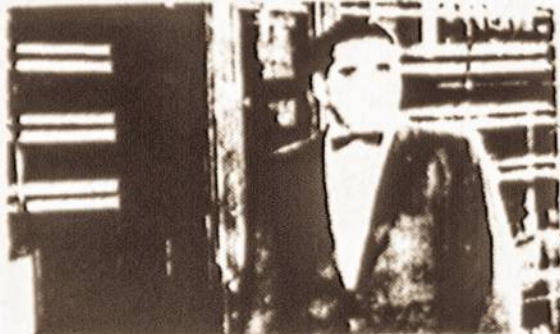
Gerai pietūs ir vakarienė
- jaukus baras -
- salė susirinkimams -
- vestuvėms ir pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių
Lietuviškiams suėjimams
NEMOKAMAI

VACYS STEPONIS, SAVININKAS

White Horse Tavern

BARAS, RESTORANAS IR SALE
PRANAS, BRUČAS, Savininkas
Duodami polaidotuviniai pietūs

86-16 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 6-9519

FIRE - AUTO - LIABILITY - LIFE

ROBERT F. NARK
APDRAUDOS SPECIALISTAS

26 Court Street, Brooklyn 1, N. Y.
Telefonas: MAIn 4-6400

700 Caroline Avenue
N. Valley Stream, N. Y.
Tel. Valley Stream 5-0783

- BULGLARY - COMPENSATION -
HEALTH - ACC. HOUSEHOLD

Dorion's

MFG'S OUTLET STORES, INC.

Mūsų krautuvėje gausite viską kas reikalinga artimiesiems Tėvynėje: vilnones, silkines ir kitokios medžiagos žemėsnamis kainomis, negu kitur. Be to, medžiagos namu papuosimui: fiberglasas ir kt.

148-09 JAMAICA AVENUE
JAMAICA 35, N. Y.
(Išlipni Suthpin Blvd. stotyje)
Tel. AXtel 7-6082

Vienybės skaitytojai perkantieji medžiagas siuntiniams į Lietuvą
GAUNA 10% NUOLAIDĄ.

Three Joe's Service Station, Inc.

Trys Juozai - visi trys lietuviai - rūpestingai, sąžiningai ir pigiau patarnaus jums, jei tik jūsų automobilui reikalingas šet koks - didelis ar mažas pataisymas.

COMPLETE AUTOMOTIVE REPAIRS
85-42 WOODHAVEN BOULEVARD
WOODHAVEN, N. Y.
(86th Ave. kampas, prie Jamaica Ave.)
Telefonas: Virginia 6-9683

Visame New Yorke nerasite gražesnių ir patogesnių salių kaip

GRAND PARADISE

Ką nerengtumėte - koncertą, šokius, vestuves ar prakalbas - salėse gali TILPTI NUO 25 IKI 2000 DALYVIŲ.

L. MOLIN - Reikalų Vedėjas
320 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: Evergreen 7-1123

VIENYBĖ, 1960 m. sausio 15 d.

40 metų tarnybos Lietuvai

Per Kalėdas tyliai praslinko 40 metų laiko riba nuo tos šalios dienos, kai savanoris kūrėjas Jonas K. Karys, palikęs mokyklos suolą, išėjo Lietuvos kariuomenės Vasario 16 Dienos aktu paskelbtos laisvės ginti. Nuo tada iki dabar, išsčius 40 metų, jis sąžiningai tarnauja savo tautai, kaip tauriam lietuviui ir privačiu.

Pašlakstęs laisvės kovose gimtąją žemę savo krauju (buvo sužeistas), Jonas Karys tęsė savo tarnybą Lietuvai įvairiose įstaigose iki II bols. invazijos. Atsidūręs tremtyje jis dalyvauja lietuviškame judėjime plunksna, žodžiu ir materialine parama. Būdinga, kad jis prakalba ar parašo ne kaip tos ar kitos "partijos" bei "srovės" žmogus (jokioj partijoj jis niekad nedalyvavo — "perankšta tuose rėmuose," sakydavo jis kalbinusiems), o tik kaip sąmoningas lietuvis, kuriam Tėvynės ateitis ir tautos kultūra yra aukščiausios gairės. Tas gaires sekdamas, jis nesiveržė į toli matomas pozicijas vieton to, jis krovė kultūros turtus savo mylimam kraštui: 1953 m. išspausdinti jo "Nepriklausomos Lietuvos Pinigai," pernai prieš Kalėdas išėjo tiesiog monumentalus veikalas "Senovės Lietuvių Pinigai." Ši Kario duoklė Tėvynei ypatingai svarbi, nes be jo niekas tokio sunkaus darbo nė nemėgino, nors visiems buvo aišku, jog Lietuvos istorija tokių veikalų prašytė prašėsi. Nustembti, savęs klausdamas, kada tasai žmogus išsisi: surinkus krūvon jo rašinius tikslai išsivijos spaudoje, žurnaluose, L. Enciklopedijoj (ten jis numizmatikos skyr. redaktorius), susidarytų dar vienas svarus tomas patrijotiškų, mokslinių, publicistinių darbų — darbelių.

JOANA IR JONAS KARYS

Atbuves kariuomenėje ir kopdamas valdininko laiptais (nuo valsč. raštininko, iki Vilniaus m. Vyriausiojo Inspektoriaus; 1936 m. suorganizavo ir kelis metus vedė Lietuvos Monetų Kalyklą, Kaune jo žinioje buvo spausdinami ir visi kiti valstybės vertybiniai ženklai), Jonas Karys "laisvalaikiais" mokėsi: baigė suaug. gimnaziją ir 1938 m. Vytauto D. Universitetą (diplom. ekonomistas). Toliau besilavindamas, surinko (ir paliko Vilniuje) geroką savo srities knygynėlį. Šalia tiesioginių pareigų, dirbo šaulių s-goj, veikliai dalyvavo, Vilniuj vad. s-goj, savanorių kūrėjų s-goj (ten ilgametis centro v-bos narys ir "Savanorių Testamento," paskelbto 1938 prie Neži-

nomo Kareivio kapo, autorius); 1940 — 42 dėstė Vilniaus Aukšt. Prekybos Mokykloj polit. ekonomiją ir pinigų teorijas. Tremtyje (Vokietijoj) tarnavo Karys savo stovyklai įvairiose pareigose ir mokytojavo Rosenheimio lietuvių progimnazijoj.

Atvykęs į JAV, jis nepuolė, kaip dauguma kitų, dairytis savo "laimės," bet išitaisė kasdieninę pluta fabrike ir žiuposi duoti tautos kultūrai, ko kiti negalėjo. Per 11 metų, iki išėjo abu jo veikalai, Jonas Karys neturėjo poilsio. Savaitgaliais jis sėdėdavo bibliotekose, o kasdien, po darbo fabrike, iki vėlios nakties jis krapštėsi prie savo rašomojo stalo. Sunku būdavo jį pasigauti kokiai asmeniškai pramogėlei.

— Daug esame skolingi varge paliktai savo Tėvynei, tad skubėkime atiduoti Jai bent tai, ką galime, — atsikirsdavo jis pagundoms "pasižmonėti." Ir jis visu nuoširdumu "atidavinėja"...

Laimei, šio darbo žiurkės sveikata atrodo plieninė. Jau šeštą savo amž. kryželį beužbraukdamas (g. 1903), jis vis dar gali, anot jo, griauti kalnus. Tame "kalnų griovime" labai efektyviai talkininkauja Kariui jo žmona Joana, kieta žemaitė, buv. Vyr. Tribunolo valdininkė, remdama vyro darbus ne tik "petimi," bet dar ir savo santaupomis: prie abiejų Kario veikalų ji prikišo apie 3,000 dol., kurie, mūsų tremtiniams nuo lietuviškosios knygos atsalus, vargu ar kada grįš. Bet ir ji, kaip savanoris jos vyras, "moka skolas Tėvynei" visiškai nesiraukydama.

ANT. GRUZDYS

Pittsburgh, Pa.

RUOŠIASI VASARIO 16 MINĖJIMUI

Čia jau ruošiamasi Vasario 16 minėjimui, kuris įvyks vasario 21 d. 3 v. p. p. Lietuvių Piliečių Svetainėj. Pagrindiniu kalbėtoju jau yra pasižadėjęs būti J. Kajeckas, Lietuvos Atstovas iš Washington, D. C. Be to, kalbės Pittsburgho miesto meras Joseph Barr ir kongresmonas James Fulton. Meninę programos dalį išpildys šv. Pranciškaus akademijos mokinės.

Pittsburgho ir apylinkės draugijų atstovų suvažiavimas įvyksta sausio 24 d. 3 v. p. p. Lietuvių Piliečių Svetainėj, 1723 Jane St., S. S. Pittsburgh, Pa. Šiame suvažiavime bus renkama ALT Pittsburgho skyriaus nariai ir išklausti skyriaus valdybos raportai iš praėitų metų veiklos. Jei kuri draugija pakvietimo nebūtų gavusi, malonėkite pasinaudoti šiuo pranešimu ir dalyvauti suvažiavime. Kviečiami ir pavieniai veikėjai dalyvauti.

S. F. BAKANAS, SEKR.

JOSEPH ANDRUSIS INSURANCE

Perkant - parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausias reikalais, federalinių ir valstybinių taksų (Income Tax) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders),

KREIPTIS

HAVEN REALTY

87-09 JAMAICA AVENUE
Woodhaven, 21, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 7-4477
Kasdien 9 val. ryto iki 9 v. v.
Sekm. 1 val. p. p. iki 5 v. vak.

Park Florist

MATTHEW MAŽEIKA
SAVININKAS

Geles pristatomos i bet kurias pasaulio vietas.

80-15 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

SILVER BELL
BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS,
Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona
Pyragai vedybiniams ir
kitokiems pokyliams

Patarnavimas sąžiningas ir greitas

36-40 STAGG STREET

BROOKLYN 6, N. Y.

Telefonas: STagg 2-5938

AR NEPERMOKATE

už savo automobilio apdraudą?

Virš 21,000 automobilių savininkų moka daugiau, negu reikalinga. Jei tik jūs esate kvalifikuotas: dideliu apdraudos sutaupymu, geresnei savo apsaugai ir greitesniam patarnavimui reikalaujant nuostolių atlyginimo. Kreipkitės:

Albert F. Peters

(PETRAUSKAS)

APDRAUDOS SPECIALISTAS
84-14 JAMAICA AVENUE
Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 3-1477

Namų adresas:

106-53 95th St., Ozone Park 17, N. Y.

Taip atrodė prieš 100 metų, kai KINGS COUNTY SAVINGS BANKS (skersai nuo buvusių Vieniybės namų Broadway ir Bedford Ave.) Brooklyne buvo atidarytas. Iš kairės į dešinę: John Cashmore, Brooklyno miesto (Borough) prezidentas, Charles D. Behrens, Kings County Savings Banko prezidentas, Patricia R. Walsh, Lawrence P. McNamara, Walter C. Gamgee ir Thomas P. Fitzpatrick — banko vadovybės nariai. Kings County Savings Bankas turi du ofisus: 135 Broadway ir 539 Eastern Parkway.

VIENYBĖ, 1960 m. sausio 15 d.

J. Tyšlavos, Jr. nuotrauka

AMELIA SINUSIENE su sūnum Walter savo naujoje, nepaprastai gražioje rezidencijoje, prie pat Highland parko, netoli nuo Vienybės namų. Sinusienė, ilgametė Vienybės skaitytoja ir jos rėmėja, pernai metais pardavusi savo biznį, nusipirko šią rezidenciją, kur su sūnum Walter neseniai baigė įsikurti.

Chicago "Vestuvių" ženkle

Šiuo metu Chicagoje yra daug kalbama apie vietos "Dainavos" meno ansamblio statomą "Vestuvių" veiklą, kurios premjera įvyks sausio mėn. 24 d. Marijos augt. mokyklos salėje. Ši veikla, kuris oficialiai yra vadinamas kaimo buitės vaizdu su vestuvių papročiais, dainomis ir šokiais, išpildys 60 asmenų grupė — aktorai, šokėjai bei dainininkai.

Apie patį "Vestuvių" veiklą

aiškinti daug nereikia, nes ši aukščiau minėto apibūdinimo, atrodo, viskas yra aišku. Čia tik reikia pažymėti, jog jo autoriumi yra Jeronimas Ignatonis, kuris prieš kurį laiką laimėjo Draugo romano konkursą. Jis taip pat turi nemažų sugebėjimų ir muzikos srityje, todėl tokiam nemažai muzikos turinčiam veikalui tas irgi yra dėkingas reiškinys.

Be abejo, autoriaus anksčiau

parašyti veikalo versija tiek šiais metais, kurią išleis premjeros metu. Nes čia iki šiol ši tų nugnybo režisierius Algirdas Kaulėnas, o kai ką ir pats autorius vėliau panorėjo pakeisti. Laiko klausimas buvo viena iš priežasčių, priverusių šį veiklą apkarpyti. Nors ir ši tų išmetus, vistiek jam scenoje prireiks 3 valandų laiko (su pertraukomis), žinoma, jeigu paskutiniu metu nebus atsisakyta kai kurių dalykelių.

Paskutinėmis savaitėmis Chicagoje šiuo metu išigyti bilietus į šį vieną iš didžiausių 1960 m. lietuvių parengimų Chicagoje. Bilietai yra platinami šiose vietose: "Skalsos" maisto krautuvelyje, 2543 W. 69 St., "Royal Blue" maisto krautuvelyje, 4359 So. Campbell Ave., "Dainos" TV parduotuvėje, 3321 So. Halsted St. Tikimasi, kaip ir anksčiau dainavičių parengimuose taip ir šį kartą, 1300 vietų turinti Marijos augt. mokyklos salė bus perpildyta lietuviškosios publikos.

E. S.

Arlington
RESTAURANT

LIETUVIŠKAS MAISTAS

COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING
HALL FOR ALL OCCASIONS

385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE
Under BMT Jamaica Line - Norwood Avenue Station
Phone: TAYlor 7-9842 ONA ir JONAS VALAICIAI

BANGA TELEVISION

VYT ZELENIS, Savininkas
3423 FULTON STREET
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-0349

Parduodama: televizija, radijas, Hi-Fi stereo fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral ir Motorola aparatams. 40 nuošimčių nuolaidos Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi.

Taisoma televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 val. vak. Penktadieniais iki 9 v. v.

MERGAITE IR RAMUNE

Myli, ar ne? —
Matei mažytę tu mane,
Kai kėlei inkilus sode,
Basa bėgiojau aš kieme.

Myli, ar ne? —
Mačiau aš raudama linus,
Prajotai lėta žingine,
Nors ir skubėdams į namus.

Myli, ar ne? —
Tavim gėrėjaus pravartėj,
Kai dalgį jaunas tu pusteį,
Kai pievoj pradalgę vertelį.

Myli, ar ne? —
Būriau aš drobes tiesdama.
Tu atėjai prašyt talkon...
"Gerai, — tariau nurausdama.

Myli, ar ne? —
Mačiau tave ir ausdama,
Ir pievoj šieną grėbdama,
Laukų takeliais eidama.

Myli, ar ne? —
Mačiau tave šiąnakt sapne
Linksmai atjojantį ristėia
Per pievas tiesiai į mane.

Myli, ar ne? —
Linksmas žaidžiu su ramune,
Menu, ką mačiusi sapne...
Juntu, paliečia kas mane.

STASYS JAKSTAS

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos patarnavimu siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą

PACKAGE EXPRESS & Travel Agency, Inc.

Licensed by USSR.

BROOKLYN, N. Y. - 1530 BEDFORD AVENUE
Tel. IN 7-6469 ir IN 7-7272

NEWARK, N. J. - 312-314 MARKET STREET
Tel. MI 2-1681 ir BOWling Green 9-6992

Per mūsų firmą siuntiami siuntiniai paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose. * Prie firmos įstaigų yra krautuvelys. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9-6, šventad. ir sekm. nuo 9-4.

MŪSŲ SKYRIAI

78 SECOND AVENUE
NEW YORK 3, N. Y.
ORegon 4-1540

11601 JOS. CAMPAU AVE.
DETROIT 12, MICH.
TOwnsend 8-0298

651 ALBANY AVENUE
HARTFORD 6, CONN.
CHapel 7-5164

832 NORTH 7th STREET
PHILADELPHIA 23, PA.
WAlnut 3-1747

107 SO. VERMONT AVE
LOS ANGELES 4, CALIF
DUnkirk 5-6550

241 N. ASHLAND AVE.
CHICAGO 22, ILL.
HUMboldt 6-2818

Norėdami gauti daugiau informacijų reikalaukite mūsų firmos katalogą.

SKAUTAMS REMTI KONCERTAS

1960 m. sausio 23 d., šeštadienį,

APREIŠKIMO PARAPJIOS SALĖJE
259 North 5th Street, Brooklyn, N. Y.

PROGRAMOJE DALYVAUJA: Smuikininkas IZIDORIUS VASYLIUNAS,
Pianistas ALEKSAS MROZINSKAS, Rašytojas VILIUS BRAŽENAS

ŠOKIAMS GROS ROMO BUTRIMO ORKESTRAS

Bus bufetas ir turtinga loterija. Pradžią 7 val. vak.

Įeinant aukojama: suaugusieji \$2.00, moksleiviai \$1.00.

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

BARAS IR RESTORANAS

Lietuviškos gamybos pietūs, vakarienės ir užkandžiai

GERIAUSI GERIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS

Salės sokiams, vestuvėms ir kitokioms pramogoms prieinamomis kainomis. Lietuviškų organizacijų susirinkimų patalpos nemokamai.

SPAUDOS KIOSKAS

Visais reikalais kreipiamas į klubo reikalų vedėją KOSTĄ VAITAITĮ. Tel. EV 4-9672

280 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.

Winter Garden Tavern Inc.

1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

Didžiausia paminklų gamybos įmonė Chicagoje

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

HAROLD E. NELSON
Prezidentas
3014 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILLINOIS
(Prie Šv. Kazimiero kapų)

Telefonas: BEdarcrest 3-6335
KALBA LIETUVIŠKAI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

- PHILADELPHIA, PA. -

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
Direktorius Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS; Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STagg 2-4409

FORGIONE FUNERAL HOME

ANTHONY FORGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
9 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.
Vėsinamos Kopyčios Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

Lietuviai Kalifornijoje

(Tęsinys iš 2 psl.)

Henrikas Kemeklis
"Kalifornijos pasakoj"

Pasaka apie Kaliforniją su lietuviškomis pavardėmis - ir veidais. Apie Kaliforniją, matote, tikrai daug pasakų prisakoma ir prirašoma, nes tai tikrai pasakiškas kraštas.

Ir bizniui tos pasakos tarnauja. Kalifornijos vienas didžiųjų bankų "California Federal Savings" vos perlipęs per naujųjų metų slenkstį, išleido spalvotą ir paveiksluotą leidinį "The California Story", kurį, be kita ko, pridėjo pusmilijono tiražo Los Angeles Examiner skaitytojams. Toje "story" kaip tik ir randame, kad banko tarnautojai atstovauja net 22 užsienio kraštus, jų tarpe ir Lietuvą. Banko centrinės įstaigos personalo nuotraukoje matome ir du lietuvių, gerai pažįstamus mūsų kolonijoje. Tai Henrikas

Kemeklis ir George A. Petrauskas - Lithuania. Taip jie išrašyti toje "The California story".

Kaliforniečiai domisi
Britų Honduru

Nuo prof. Pakšto pirmų rašinių apie lietuvių išsikūrimą Britų Hondure, teigiamai apie lietuvių kolonizavimąsi galvojo būrelis Kalifornijos lietuvių. Dabar vienybėje skaičiuojami idomius Vinco Joniko aprašymus apie jo su kitu lietuviu pasižvalgymus Britų Hondure, Los Angeles lietuvių iš naujo domisi tuo kraštu. Jei atsirastų organizatorius, gal susidarytų būrelis kolonialistų iš saulėtosios Kalifornijos. Dausuvos pionieriai, nepamirškite Kalifornijos.

Rimkus - vyriausias
futbolo treneris

Leonas Rimkus, pagalbiniams Rams treneris perėmė vyriausiojo trenerio pareigas naujoje Amerikos futbolo lygoje su Houston (Texas) "Oilers".

L. Rimkus, 40 metų amžiaus, yra gimęs Royalton, Ill., jau turi 13 metų praktikas kaip žaidėjas ir treneris. vb.

Reikalinga bevaikė pora porterių darbu. Kreiptis nuo pirmadienio iki ketvirtadienio šiuo tel. numeriu: EV 7-1123.

JOE & JOHN

FRIENDLY SERVICE
JONAS KARPUS
JUOZAS KASLAS
Savininkai

- SUNOCO -

Telefonas: APplegate 7-9515
GAS - OIL - TIRES
BATTERIES
A to Z LUBRICATION
588 Jamaica Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Highland Place kampas

KLAUSKITE PATYS SAVES

Į žemiau pateiktus klausimus jums atsakys firma, kuriai rūpi geras patarnavimas prieš jums siunčiant

DOVANŲ PAKETUS Į U.S.S.R.

1. Ar firma yra patikima?
2. Ar yra tai įrodžiusi?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja, išsiunčia ir paruošia visus reikiamus dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias įpakavimui dėžes?
5. Ar ištikro ši firma dirba daugiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji yra oficialiai patvirtinta?

Atsakymas bus TAIP į visus aukščiau pateiktus klausimus, jeigu jūs savo dovanų paketus siųsite per bet kurį iš skyrių:

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut St.
PHILADELPHIA 6, PA.
WALnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
LYceum 5-0900

263 Market St.
NEWARK 2, N. J.
MARKet 3-1968

4102 Archer Ave.
CHICAGO 32, ILL.
FRontier 6-8399

6446 Michigan Ave.
DETROIT 10, MICH.
TASHmo 5-7560

390 W. Broadway
S. BOSTON 27, MASS
ANDrew 8-8764

1313 Addison Rd.
Superior Ave. & 71 St.
CLEVELAND 3, OHIO
UTah 4-0807

663 Hudson Ave.
ROCHESTER 21, N. Y.
BAker 5-5923

346 Third Ave.
PITTSBURG 22, PA.
GRant 1-3712

SIŪSKITE JUSŲ PAKETUS TUOJAU MUMS
MES JUOS IŠSIŪSIME GREIČIAU

GINTARAS
LIETUVOS AUKSAS

Įvairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamomis kainomis.

Užsakoma per paštą.

AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue

Jackson Heights, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiamo: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Av. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Cypress Bedding & Mattress Co.

3427 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

Trys aukštai didžiausiam baldų ir lovų pasirinkimui.
Vertingos dovanos naujiems klientams.

Telefonas APPLEGATE 7-8802

VIENYBĖ

Prof. K. Pakšlas, New Yorko Lietuvių Prekybos Rūmų kviečiamas, sausio 24 (sekmadienį) Brooklyno Lietuvių Piliečių Klubo salėje 280 Union Ave., skaitys paskaitą apie Britų Honduras. Be to, bus rodoma spalvotas filmas apie Britų Honduras ir kitus Karibų kraštus. Pradžią 4 val. p. p. Visi kviečiami.

Andriaus Kuprevičiaus koncerto reikalais susirinkimas įvyksta šį penktadienį, sausio 15 d., 8 val. vak., vietoje sausio 17 d., kaip buvo pranešta pereiną savaitę. Susirinkimas bus Vienybės namuose, 192 Highland Blvd., Brooklyne.

K. Paprockaitė, daktaro ir Birutės Paprockų duktė, šiuo metu Heidelbergo universitete, Vokietijoje, studijuoja vokiečių kalbą. Pasirodo, tame universitete yra ir daugiau lietuvių studentų iš Amerikos.

J. Kumpikas, J. Klimavičius, V. Vyšnius, J. Zarauskas ir **K. Kepalas** sudaro naują Lietuvių Legiono Dariaus ir Girėno posto vadovybę.

Ignas Povilavičius, mūsų skaitytojas iš Yonkers, N. Y., užrašė Vienybę savo draugui Mečiui Abručiui, taip pat gyvenančiam Yonkers, N. Y.

Jonas Jakaitis, ilgametis Vienybės skaitytojas ir žinomas biznierių, po sėkmingos operacijos ligoninėje, grįžo namo ir baigia sveikti.

Valentinos Kojelienės debiutu, Town Hall, New Yorke, š. m. sausio 24 d., reiškiamas didelis susidomėjimas. Tikimasi, kad New Yorko lietuviai gausiai dalyvaus čikagietės dainininkės koncerte. Bilietai gaunami Steinway Hall (111 W. 57th St.) ir Town Hall kasoje, 123 W. 43rd Street, New Yorke.

Rožė Kundrotienė, savo vyro Juozo Kundroto atminimui, užsakė mišias, kurios įvyks šį šeštadienį, sausio 16, 9 val. ryte, Angelų Karalienės parapijos bažnyčioje. Našlė ir sūnus Vytautas kviečia visus velionio Juozo Kundroto draugus dalyvauti.

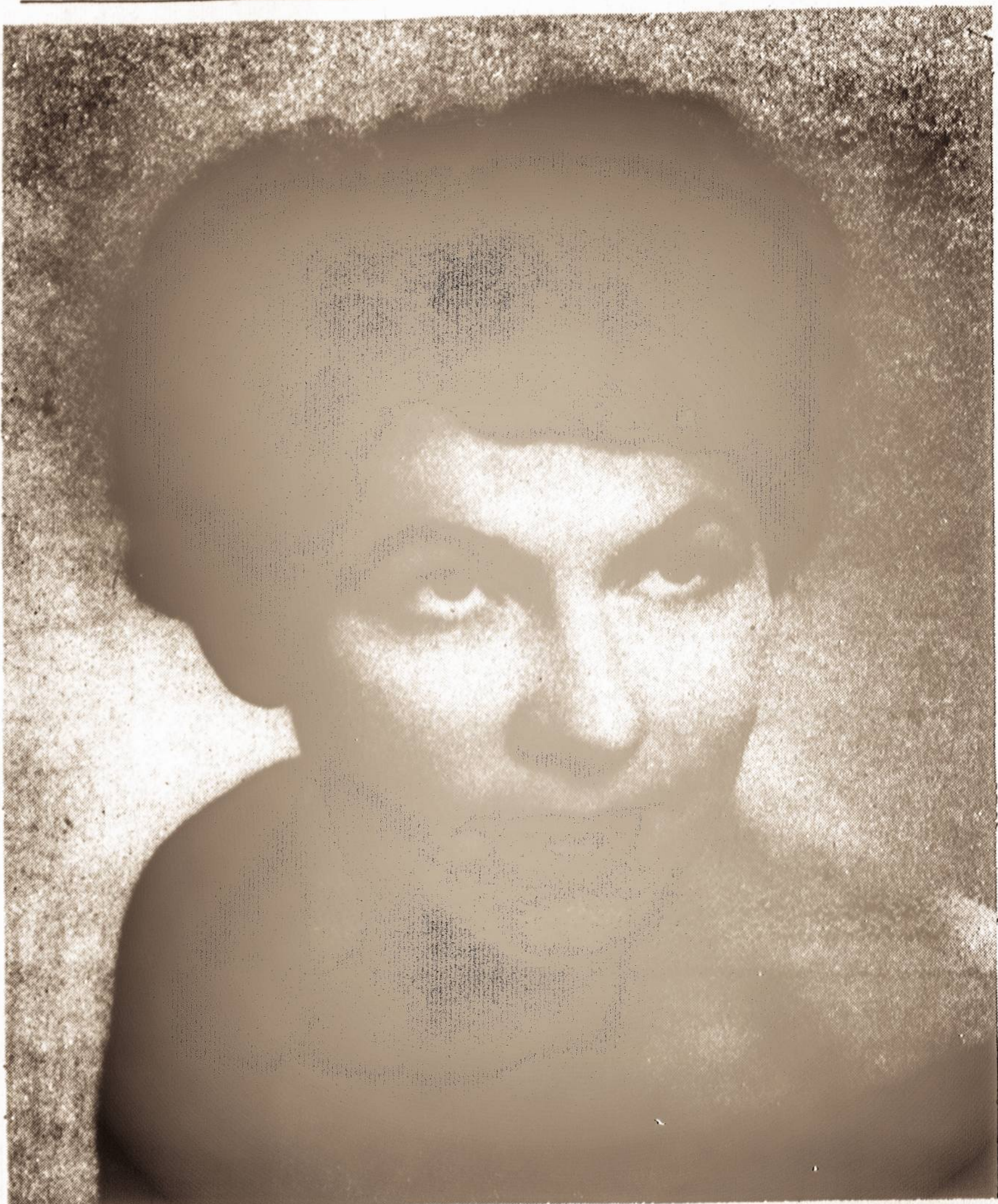
F. Vaitukaitis, ilgametis mūsų skaitytojas, išrinktas Brooklyno Lietuvių Piliečių Klubo pirmininku. Beje, pereiną metais Vaitukaitis turėjo net dvi operacijas - apendicito ir gerklės, po kurių jis dabar jaučiasi sveikas.

J. Avižienis, gyvenantis Jersey City, N. J., Juozui Andriui tarpininkaujant, užsipnumeravo Vienybę metams.

Bruno Labuckas, Lietuvoje buvęs geležinkelių policijos tarnautojas, paskirtas Brooklyno Lietuvių Piliečių Klubo policininku.

German Shepherd (vokiški policijos šuniukai) protingi žmogaus draugai, geriausi namų sargai, 6 savaitė, tik po 35 dolerius. Telefonuoti tarp 6 - 8 val. vakarais, OL 8-1301.

Vienybė pristato:

DANUTĘ STANKAITYTĘ - visur ir visados pasisekimo lydima dainininkė

Savo koncerte vasario 7 d. Vienybė pirmą kartą New Yorko lietuviams pristatys Danutę Stankaitytę, tačiau jos pavardė Vienybės skaitytojams neturėtų būti svetima. Jos pasirodymą lietuviškos Chicago Carmen operos pastatyre be jokių rezervų išgyrė ir pa-

prastai priekabingas šio laikraščio vertintojas. Ir tai nebuvo jo vieno, bet bendra visų recenzentų ir čikagiečių muzikos žinovų (lietuvių ir ne-lietuvių) nuomonė. Pavyzdžiui, paprastai santūrus kompozitorius profesorius Vladas Jakubėnas štai kaip apie ją rašo p. m. AIDŲ 7 nr.: "(Stankaitytė) nepaprastai gražiai pasirodė vokaliai. Ji turi ne tik gražų skaidrų dramatinio pobūdžio sopraną, bet tas balsas jau gana didelio tobulumo valdomas; jaučiama nemaža dainavimo kultūra... Muzikinis pasiruošimas tvirtas ir tikslus... Galima pasakyti, kad kiekviena jos frazė galėjo žavėti klausytoją. D. St. susilaukė ovacijų, neproporcingų savo nedidelei rolei."

O DRAUGO kritikas B. Chorskis p. m. gegužės 9 d. Danutę taip įvertino:

"žavus muzikalinis paveikslas - pasiekė virtuoziško dainavimo".

Kasdieniškam gyvenime labai maloni, paprasta, tipiška lietuvaite Danutė Stankaitytė

KAIP JŲF: Danutė Stankaitytė Michaelos rolėje su S. Baru-Baranausku čikagiečių operos Carmen pastatyre p. m. pavasarį.

jau seniai žinojo, kad turi galingą balsą, tačiau rimtesnes studijas pradėjo tik Chicagoje. DAINAVOS ansamblio dirigentas Stepas Sodeika įkalbėjo ją neapleisti turimos tikrai dieviškos dovanos. Stankaitytė rokėsi pas tą patį Sodeiką, J. Būtėną ir paskutinius 7 metus A. Dičiūtės dainavimo studijoje. Susidėjusios gyvenimo aplinkybės: reikėjo padėti tėvams įsikurti Chicagoje, broliui studijuoti, - Danutei neleido atsidėti vien dainavimo studijoms, tačiau ir liuoslaikiu besimokydama ji pasiekė tokio laipsnio, kad ją dabar mielai priimtų kiekviena opera. Šalia čikagiečių lietuviškos operos, ji yra dar dainavusi American Opera Co. Cavaleria Rusticana pastatyte. Jos artistinė svajonė: kada nors gauti Aidos partiją.

VI. Bakūnas, Vienybės atstovas Los Angeles, Cal., telefonu pranešė, kad jis jau turi nusipirkęs bilietą ir atskrenda į New Yorką dalyvauti Vienybės koncerte, sekmadienį, vasario 7, Webster Hall, New Yorke.

W. F. Laukaitis, Baltimorės pašto viršininkas, su žmona dalyvaus Vienybės koncerte, sekmadienį, vasario 7, Webster Hall, New Yorke.

Akmuo į Vienybės langą...

Pereiną ketvirtadienį, apie 6 val. vak., į Vienybės redakciją buvo paleistas akmuo, kuriuo išmušta pora lango stiklų.

Iš visa ko atrodo, kad tai nebuvo paprasto chuligano darbas, bet sąmoningas, iš anksto suplanuotas, kerštas, nes prie Vienybės namo langų nepastebėtam ne taip jau lengva prieiti ir... pabėgti. Kai kas spėlioja, kad šis kerštas yra kilęs iš tų pačių sluoksnių, kurie Vienybei grasino laiškais, telefonais ir t. t.

Incidentu metu redakcijoje buvo iš Clevelando atvykęs

svečias, kuris ta proga prisiminė vieną nepriklausomos Lietuvos įvykį, kai į Lietuvos Žinių namus Kaune buvo mės-ta bomba, kuri sunaikino Varpą spaustuovę. F. Bortkevičienė, kuri tuose namuose gyveno, išliko gyva tik dėl to, kad bombos sprogimas nepalietė trečiojo aukšto.

Vienybėje, išskyrus pora išmuštų lango stiklų, kitų nuostolių nepadaryta. Apie šį įvykį tuojau buvo pranešta policijai, kuri paskyrė detektyvus tyrinėjimui. Be to, imtasi ir kitų atsargumo priemonių.

